

U.2010.119H
TfK2010.6/2

Udgangspunktet ved fastsættelse af straf for drab på ægtefælle eller samlever forhøjet til fængsel i 12 år svarende til udgangspunktet i andre drabsager. I overensstemmelse hermed blev T straffet med fængsel i 12 år for drab på sin samlever og for brandstiftelse.

Menneskerettigheder 1.9 - Strafferet 211.1, 2.7, 31.1, 31.4, 31.9 og 9.

T var i byretten og landsretten dømt for i november 2007 at have dræbt sin samlever, A, og for brandstiftelse efter straffelovens § 181, stk. 1. T, der på gerningstidspunktet var 42 år, og som ikke tidligere var straffet, havde kendt A i ca. fire år, og de havde samlevet siden 2006. T havde - efter at have skudt A i hovedet med en bolt pistol med dødelig hjernelæsion til følge - sat ild til ejendommen, hvori A, der fortsat var i live, stadig opholdt sig. Landsretten lagde til grund, at T, da han tændte ild, indså eller anså det for overvejende sandsynligt, at A var i live, eller at T tog risikoen for, at dette var tilfældet, med i købet. A afgik ved døden som følge af røgforgiftning, og det var oplyst, at der skete skader på ejendommen for ca. 530.000 kr. Højesteret fastslog enstemmigt, at en straf af fængsel i 12 år bør være udgangspunktet også i sager om drab på

120

ægtefælle eller samlever, og at det herefter beror på en konkret bedømmelse efter straffelovens §§ 80-82, om dette udgangspunkt kan fraviges i formildende retning under hensyn til en særlig følelsesmæssig belastning. Højesteret bemærkede herved, at den angivne justering af udgangspunktet for strafudmålingen også med virkning for allerede begåede forhold ikke gav anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ud fra principperne i straffelovens § 3 og i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7.[1] Højesteret udtalte endvidere, at der ved udmålingen af straffen for ægtefælle- og samleverdrab - som ved andre drab - med et udgangspunkt på 12 år skal ganske meget til, for at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 og 14 år. Der bør derfor efter en konkret bedømmelse også kunne ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 og 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpende omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition. Højesteret fandt enstemmigt, at der ikke var oplyst omstændigheder, som kunne begrunde en lempelse af straffen. Et flertal fandt ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen til fængsel i 13 år. Højesteret stadfæstede dermed landsrettens dom på fængsel i 12 år. Dissens for at fastsætte straffen til fængsel i 13 år med henvisning til skærpende omstændigheder.[2]

H.D. 5. oktober 2009 i sag 156/2009 (1. afd.)

Rigsadvokaten

mod

T (adv. Michael Juul Eriksen, Åbyhøj, besk.).

Retten i Hernings dom 26. november 2008.

Der har medvirket nævninger ved behandlingen af denne sag. Anklageskrift fra Statsadvokaten for Midt-, Vest- og Sydøstjylland er dateret den 31. juli 2007 og modtaget den 6. august 2008.

T er tiltalt for

1.

straffelovens § 237, manddrab, ved i tiden mellem den 25. november 2007 og den 27. november 2007 ca. kl. 13.00 i ejendommen - - - nr.

64 at have dræbt A, idet han med et skydevåben skød hende i hovedet med dødelig hjernelæsion til følge, hvorefter han satte ild til ejendommen, hvor A fortsat opholdt sig, hvilket bevirkede, at A afgik ved døden som følge af røgforgiftning (kulilteforgiftning),

2.

straffelovens § 181, stk. 1, ved i tiden fra den 25. november 2007 til den 27. november 2007 ca. kl. 13.00 at have sat ild til ejendommen - - - nr. 64, hvorved der skete skade på løsøre og fast ejendom til et ikke nærmere opgjort beløb,

3.

våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, jf. § 10, stk. 1, ved den 28. november 2007 og i tiden forud herfor på bopælen - - - nr. 64 uden politiets tilladelse at have besiddet et dobbelt glatløbet haglggevær.

Subsidiært påstås forhold 1 og 2 henført under:

straffelovens § 180, ved i tiden mellem den 25. november 2007 og den 27. november 2007 ca. kl. 13.00 at have sat ild til ejendommen - - - nr. 64, selvom han indså, at A, der henlå kvæstet i ejendommen udsattes for overhængende livsfare, hvilket medførte, at A afgik ved døden som følge af røgforgiftning (kulilteforgiftning).

Påstande:

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om domfældelse i overensstemmelse med anklageskriftet.

Tiltalte, T, har nægtet sig skyldig i forhold 1 og 2, herunder den subsidiære påstand, og han har erkendt sig skyldig i forhold 3.

Bistandsadvokaten har nedlagt påstand vedrørende B1 om forsørgertabserstatning på 114.495,00 kr. og godtgørelse på 125.000 kr., som opgjort i erstatningsopgørelsen af 12. november 2008.

Bistandsadvokaten har endvidere nedlagt påstand om godtgørelse vedrørende B2 og B3 på 50.000 kr. til dem hver, som opgjort i erstatningsopgørelsen af 12. november 2008.

Forsvareren har bestridt erstatningspligten. Han har vedrørende B1 oplyst, at B1 ikke var hjemme på gerningstidspunktet, og at godtgørelsen derfor skal være under maksimum. Han har ikke bestridt forsørgertabserstatningen størrelsesmæssigt.

Vedrørende B2 og B3 har han anført, at der er tale om voksne ikke hjemmeboende børn, der derfor ikke opfylder betingelserne for at få godtgørelse. Subsidiært skal godtgørelsen være et beløb, der er mindre end 50.000 kr.

Tiltalte har forklaret, at han har været gift tidligere. Han har to piger på 9 år og 11 år. Pigerne bor hos deres mor. Han har kontakt med dem. Han blev skilt fra børnenes mor i 2001. Han mødte så A. De nåede at kende

121

hinanden i 4 år. De flyttede sammen i 2006 på - - -. Han arbejdede på slagteriet. Hans arbejde bestod i at vedligeholde maskinerne og alt forefaldende arbejde vedrørende maskinerne, herunder smøring, olieskift - også på slagteriets biler. Han arbejdede om natten. Han mødte kl. 22.00 til kl. 07.00. A har en søn på 10 år, der hedder B1. B1 boede hos dem. B1 havde kontakt med sin far, og han var en del hos sin farmor. Tiltaltes og A's forhold kørte lidt op og ned. De havde mange gode timer, men også mange timer, hvor de skændtes en del. Den sidste tid skændtes de også, men ikke mere end de plejede. De skændtes tit om penge, da der blev brugt for mange, og om at A tog i byen og på druk, hvor der gik 1-2 døgn, inden hun kom hjem igen. De flyttede ikke fra hinanden på noget tidspunkt, men de talte om det. A kunne ikke lide at bo der, hvor de boede, men tiltalte ville blive boende der, da de havde brugt mange penge på stedet. A ville flytte fra ham. Det sagde hun ca. 1 gang om måneden, når de skændtes. A havde stået i boligforeninger, da hun søgte en ny bolig. A havde fået flere tilbud om en ny bolig på mail og breve. Han havde set to af brevene og mailene. Han har ikke taget nogen af brevene fra boligforeningen og smidt dem ud, så A ikke kunne komme til at se dem. Han vidste godt, at A

den 20. november 2007 havde meldt sig som aktiv boligsøgende. De havde ikke diskuteret dette.

Tiltalte har videre forklaret, at han ikke mener, at problemerne voksede i ugen, inden A døde. De har tit skændtes meget. A snakkede om, at hun ville tage ned til sin søster. Tiltalte sagde, at det fik hun ikke noget ud af, det var bedst, at de løste problemerne. Da han kom hjem fra arbejde torsdag morgen, fandt han ud af, at A var væk. Tiltalte talte med A i telefonen hen på formiddagen. A sagde, at hun ville besøge søsteren og have ro til at tænke over det hele. Tiltalte mente, at hun skulle komme hjem, men det ville hun ikke. Tiltalte bekræftede, at han havde overført hendes penge til sin egen konto. Der var tale om ca. 3.000 kr. Tiltalte mente, at hvis A bare sådan kunne stikke af fra det hele, ville han bruge pengene til at betale alt derhjemme. Der var ikke noget konkret, der skulle betales, men der var hele tiden noget at bruge penge til. Tiltalte ville ikke have, at hun skulle bruge disse penge. Tiltalte skulle have været på arbejde torsdag aften, men han blev hjemme ved hunden, da hunden ikke plejede at være alene hjemme. Han plejer ikke bare at tage en fridag. Han ringede ikke til slagteriet og meldte sig syg, da han var lidt frustreret over, at A var taget af sted. Han havde i løbet af torsdagen fået et par øl. Fredag stod han op hen på formiddagen. Han skrev lidt sammen med A. Hun ringede også et par gange, men han tog ikke telefonen. Han ville ikke snakke med hende, da han mente, at det var bedst, at hun kom hjem, så de kunne snakke om det. Han var ikke vred, men skuffet. Der skete ikke noget særligt i løbet af fredagen. Han fik et par øl. Han skulle ikke på arbejde fredag aften. Lørdag var han på et tidspunkt nede i byen for at handle lidt og tanke benzin på bilen samt i en dunk ved DK. Han tankede benzin, herunder også i en dunk hver fjortende dag. Dunken satte han ved siden af hylden mellem skuret og hylden. Han ville ikke have den i bilen, når han kørte med hunden. Han gik også en tur med hunden i hundeskoven.

Tiltalte blev foreholdt ekstrakten side 407. Han har forklaret, at han ikke har forklaret som gengivet i politirapporten. Politiet har skrevet forkert. Den 5. december 2007 fortalte han politiet, at han var nede at fylde benzin på bilen.

Tiltalte blev foreholdt ekstrakten side 418. Han har forklaret, at han ikke har haft en benzinpåklipper. Han har lånt en af naboen, som han har købt benzin til. Han har ikke forklaret til politiet, at han ikke havde haft fat i benzindunken i lang tid, og at han kun har flyttet dunken på hylden. Tiltalte mener, at politiet må have skrevet forkert. Tiltalte sagde den dag hos politiet, at flere ting skulle laves om. Det er korrekt, at han har skrevet under på politirapporten. Det er ikke tiltalte, der har sagt noget forkert.

Senere på lørdagen skrev han sammen med A. Han spurgte, om hun kom hjem, og det sagde hun ja til. Hun var i Herning omkring kl. 17.30. Tiltalte ved ikke, om det havde lettet på stemningen, at hun havde været væk. De havde meget at snakke om, men de fik ikke snakket så meget, da de tog på værtshus lørdag i Herning. De aftalte, at de skulle have et par øl og så hjem igen, men A ville ikke hjem. A ville selv have taget i byen, hvis han ikke ville med, men han valgte at tage med. De fik meget at drikke i byen, og A blev meget fuld. Værtshuset lukkede kl. 02.00, og de fik en taxi ca. 02.45. Tiltalte gik i seng, og A tog en rom og cola, hvorefter hun også gik i seng. De havde det hyggeligt sammen og elskede sammen. Da tiltalte vågnede, var A stået op. A sad og så Rejseholdet på dvd. De gik begge i soveværelset igen og havde samleje. Herefter gik de begge ned igen. De diskuterede lidt i løbet af søndagen. Tiltalte sagde, at hvis han ikke kunne få svar på, om hun ville blive, eller gå i terapi sammen med ham, så måtte hun finde et andet sted at bo. A ville tænke lidt over det. De gik i seng søndag aften, uden at de var kommet til en løsning. A sov på sofaen i stuen. Hun ville ikke med tiltalte op i soveværelset, da hun var bange for, at han ville skælde hende ud. Tiltalte kaldte på hende, og han var også nede for at hente hende. Hun sagde bare, at hun ville blive i stuen, og hun ville være alene og tænke over tingene. Mandag stod tiltalte op. A var

stadig nede i stuen. Hun var ikke nået frem til en afklaring. De talte videre om det. A gik meget op i jul, og hun ville gerne have, at de var sammen, da alle børnene skulle komme. Tiltalte sagde også, at hvis hun flyttede,

122

kunne de aflyse julen. A sad hele mandagen og så fjernsyn. Tiltalte ryddede lidt op fra weekenden og gik med hunden. A's store søn, B2, ringede mandag. Tiltalte talte med ham. Han talte ikke med A, da hun sov. B1, der var hos sin farmor, ringede også. Han talte heller ikke med A, da hun sov. De havde kun fået et par øl i løbet af mandagen. Tiltalte vækkede A, da B1 ringede, men hun talte ikke med ham. B1 ringede først.

Han skulle møde på arbejde kl. 22.00 mandag aften den 26. november. Han har normalt madpakke med, som han selv laver. Han lavede også denne aften en madpakke, som han lagde i en grøn køletaske mrk. Carlsberg sammen med sodavand, mælk, cigaretter og lottoting. Han plejede at tage af sted omkring kl. 21.30- 21.45. Tiltalte gik ind for at sige farvel til A, da det pludselig bankede på døren omkring kl. 21.40. Han gik ud og åbnede. Der stod tre mænd, der skubbede tiltalte ind i gangen, og to af mændene førte ham ud i køkkenet på en stol. Tiltalte faldt, da de skubbede ham ind i gangen. Den ene af mændene hev ham op og satte ham på en stol i køkkenet. Den ene havde et våben med. Det var en »lille sort tromlepistol«, som manden havde i hånden. Pistolen var rettet mod tiltalte. Den ene af mændene gik ind i stuen til A. Mændene sagde ikke noget til tiltalte. De snakkede indbyrdes på et sprog, som tiltalte ikke forstod. De præsenterede sig ikke. Han kan ikke huske, hvordan de så ud. De var klædt i stramtsiddende sorte heldragter uden mærker. Han ved ikke, hvad dragterne var lavet af, men det kunne godt ligne lærred. Der var hætter på dragterne. Man kunne kun se øjnene og lidt af deres sko. Den enes sko var lidt lysebrune. De havde handsker på. Han ved ikke, om de var kørende i bil, da han ikke kunne se det, da persiennen og rullegardinene var rullet ned. Han havde ikke hørt en bil komme, men han tvivlede på, at de var kommet gående. Tiltalte rejste sig op på et tidspunkt, da han kunne høre, at A sagde av i stuen. Mændene skubbede ham ned på stolen igen. Tiltalte kunne ikke høre, hvad de snakkede om i stuen, men A sagde ikke noget. Der var hele tiden en mand ude i køkkenet hos tiltalte. Hunden gik stille rundt og logrede med halen. Der var ikke meget vagthund i den. De tre mænd var ikke andre steder end i stuen og køkkenet, efter hvad han så. Han så ikke, om der var nogen af dem, der gik ud af huset. Mændene var der i ca. 1½-2 timer. Tiltalte blev tvunget til at drikke to af sine egne øl. Der sad en mand over for tiltalte hele tiden, og han gjorde tegn til, at tiltalte skulle drikke de to øl. Han blev helt uklar og ør i hovedet. Tiltalte så ikke, om der blev puttet noget i hans øl, men det tror han, da han ikke plejer at blive så omtåget af to øl. Mændene drak ikke selv øl. Det er tiltaltes opfattelse, at der ikke foregik noget seksuelt i stuen, hvor A var. Mændene forlangte ikke penge af tiltalte. Fra stuen er forsvundet et surround sound-anlæg og en masse penge, som tiltalte havde gemt. Det var nogle penge, som han havde hævet og lagt fra til husleje. Der var tale om 56.000 kr. Han havde 41.000 kr. i et jakkesæt i inderlommen. Jakkesættet hang i en plastikpose fra renseriet. Det hang i garderoben. Han havde 15.000 kr. i en krukke. Det var kun ham, der vidste, at pengene i jakkesættet var der. A vidste godt, at der var 15.000 kr. i en krukke.

Tiltalte blev foreholdt ekstrakten side 394. Han har fastholdt, at han havde de nævnte beløb liggende.

Tiltalte kunne ikke svare på, hvad alt det om besøget af de tre mænd gik ud på. Der er ikke noget fra tiltaltes fortid, der kan have sammenhæng med dette. Tiltalte havde ikke kontakt med A, da mændene var hos dem. Han er sikker på, at der var mindst tre mænd, da der det meste af tiden var to ude ved ham, og en inde ved A. Da han talte med vagtcentralen, sagde han, at der var tale om to-tre mænd.

Tiltalte blev af to af mændene ført ud i sin bil. De havde fat i tiltaltes arm og skulder. Han blev sat ind på højre forsæde i bilen. Tiltalte havde det mærkeligt, og han kunne ikke orientere sig. Han gjorde ikke modstand. Der var en af mændene, der satte sig ind på bagsædet og tog en elastik-bagagestrop om tiltaltes hals. Der gik 5-10 minutter, hvorefter den tredje mand kom, og de kørte. Han så ikke noget ild i huset og hørte ingen brag. Han gik ud fra, at A var i stuen, da han blev ført ud i bilen. De kørte hen omkring skolen i - - -. Han kunne ikke så godt følge med i, hvor de kørte hen. Der kom på et tidspunkt en anden bil, og føreren gik ud og talte med en fra den anden bil. Han så ikke, hvilken bil det var og hvilken nummerplade. Mændene havde stadig ikke sagt noget til tiltalte. De talte stadig bare indbyrdes. Han tror, at de talte et østeuropæisk sprog. På et tidspunkt kom de til en skov. Han er ikke kendt på stedet. Da de holdt i skoven, blev tiltalte nu rykket over på førersædet af en, der stod uden for bilen. Han blev sat fast i bilen med bagagestroppen omkring halsen og nakkestøtten. Stroppen strammede ikke, og han blev ikke spændt fast på anden måde. Mændene gik ud af bilen. Han kunne begynde at lugte noget kulilte, og så kan han ikke huske mere. Han kunne godt have taget stroppen af halsen, men han var ikke ved sig selv. Han vågnede ved, at det var koldt, og at han havde gjort i bukserne. Han så på klokken, den var 03.20-03.25, men han havde ikke nogen fornemmelse af, hvor lang tid der var gået. Han troede, det var tirsdag morgen, men det viste sig efterfølgende, at det var onsdag morgen, og at han havde været uden bevidsthed i bilen i mere end 24 timer. Han tog stroppen af halsen og gik ud af bilen for at tørre sig, da han havde gjort i bukserne. Han satte sig ind i bilen igen og tog et tæppe om sig og satte sig til at sove. Da han vågnede, havde han en tør klump i halsen,

123

så han forsøgte at drikke en øl, men det kunne han ikke, og han smed øllen.

Han ved ikke, hvordan A er blevet dræbt, og hvordan der er sat ild til huset. Han ved ikke, hvorfor hans dunk var i huset. Der var en studs til en dunk i tiltaltes bil, men han ved ikke, hvordan den er kommet der, og det var ikke studsen til hans benzindunk. Han ved ikke, hvordan hunden er død. Røgalarmerne havde han afmonteret for lang tid siden, da de hylede i tide og utide.

Tiltalte blev foreholdt, at der ikke er fundet nogen køletaske med madpakke i. Tiltalte har forklaret, at han ikke kan forstå, at politiet ikke har fundet den.

Tiltalte blev foreholdt, at et vidne skulle have set tiltalte køre i sin bil om tirsdagen. Tiltalte har oplyst, at der ikke er ham. Det er måneder siden, at han har kørt på Thorupvej i Sunds.

Tiltalte blev foreholdt, at der er fundet 3 krudtpartikler på tiltaltes højre hånd. Han kan ikke svare på, hvor det kommer fra. Han har ikke været ude at skyde, og han har heller ikke været i nærheden af nogen, som har skudt. Han har ikke hørt nogen skyde. Tiltalte kan oplyse, at det kan være, at mændene har skudt, og så efterfølgende rørt ved tiltalte.

Tiltalte blev foreholdt, at behåringen på tiltaltes højre hånd var kortere og fremtrådte afsvedent, hvortil tiltalte har forklaret, at det er sket på arbejde på svideovnene, da han sommetider om morgen hjælper med at starte ovnene op. Det var enten onsdag eller torsdag morgen, at han tog en gris ud af svideovnen. Man har altid travlt om morgen på slagteriet. Det er korrekt, at tiltalte ikke tidligere har fortalt dette. Han mener ikke, at det kan være sket ved, at han satte ild til benzin, som var hældt ud over hundekurven, da der så ville været sket en eksplosion, og at han så ville have været meget mere forbrændt, og tøjet ville have været afsvedet.

Han har ikke haft med slagtning af grise eller andre dyr på slagteriet at gøre. Han har ikke overhovedet haft noget med boltpistoler at gøre. Han mener ikke, at mændene har haft en boltpistol med.

Tiltalte blev forevist en boltpistol, som er udlånt af slagteriet. Tiltalte har hertil forklaret, at han ikke havde haft at gøre med en sådan en pistol.

Tiltalte blev foreholdt, at der var spor efter motorbenzin på tiltaltes jakke, skjorte og træsko. Tiltalte har hertil forklaret, at han har haft jakken i 6 år, og at han har brugt det nævnte tøj som arbejdstøj, herunder når han ordnede sin bil. Det er ikke så længe siden, at han var ved at ordne udstødningen i motoren på bilen. Det kan være her, at han havde fået noget benzin på sig. Det er en gammel bil, og han er ca. en gang om ugen under bilen for at ordne noget. Hans arbejdsskjorte blev vasket hver eller hveranden uge, og hans jakke blev også undertiden vasket. Det blev vasket, når A syntes, at det var for snavset.

På spørgsmål fra forsvareren har tiltalte forklaret, at tilbuddene fra boligforeningen kom på mail og med posten. De kom altid på mail, da de havde tilmeldt sig dette. De har boet 1½ år i - - -. Han kan ikke huske, at de har modtaget noget vedrørende varme pr. mail, men de har modtaget noget pr. brev. De havde begge en mailadresse, og mailen vedrørende boligforeningen kom både til A og til tiltalte. Det er tiltalte, der har lært A at bruge computeren, og hun var ved at blive dygtig til det. De kendte begge hinandens koder til computerne.

Problemerne mellem dem voksede op til den 22. november, da A gerne ville flytte fra - - -, og det ville tiltalte ikke. Tiltalte oplyste A om, at der ikke var betalt husleje i nogle måneder. Han ville ikke betale, når A bare tog af sted. Han ville derfor ikke have A til at stå i lejekontrakten. Han sparede derfor op. Han satte ikke pengene i banken, da han er gået konkurs med et firma engang.

A havde lagt en besked på tiltaltes telefonsvarer om, at hun vil melde ham til politiet, da han havde overført de 3.000 kr. fra hendes konto.

Han har aldrig tidligere pjækket fra arbejde eller været syg uden at have underrettet virksomheden om det.

Om torsdagen var han kun ude med hunden i 45 minutter. Han mødte ikke nogen mennesker, som han kendte, da han var ude at lufte hunden i hundeskoven. Herudover lukkede han hunden ud i haven.

Om fredagen var han kun ude om formiddagen.

Vedrørende benzindunken, der blev fyldt op på DK-tanken lørdag formiddag, har tiltalte forklaret, at han betalte i en automat med sit kort. Han vidste godt, at tanken var videoovervåget. Det kan godt være, at han har svaret nej til politiet, når de har spurgt, om han kun tankede bilen, da han har ment, at han ikke var inde i kiosken for at handle. Hvis politibetjenten havde spurgt, om han kun fyldte benzin på bilens tank, ville han have forklaret, at han også fyldte på dunken. Dunken med benzin stod uden for skuret, og han mener, at den stod her ved episoden. Det var en 10-liters dunk, hvor studsen sidder som en slags håndtag.

Tiltalte havde i køkkenet en vejrstation, der var meget avanceret. Efter branden var vejrstationen der også, men den var gået ud, og man kan få den til at vise, hvornår den sidst har foretaget måling. Den kører ikke på batteri, men på elektricitet.

Han havde lånt naboens/viceværtens benzindrevne plæneklipper, da græsset blev for langt foran huset. Det var en aftale med naboen/viceværtens.

Da mændene bankede på døren, var han på vej ud af stuen, da han lige havde sagt til A, at han ville tage på arbejde. Han så ikke bilen, da det nærmest var umuligt, da persienerne var nede. Tiltaltes bil holdt med front ud mod vejen. Tanken i hans bil kan fyldes knap halv

124

fuld, da der er to huller i benzintanken. Han kørte ikke med dunken i bilen, da han tit har hunden i bilen.

Vedrørende de tre mænd har tiltalte oplyst, at der hele tiden var en mand ved tiltalte i køkkenet, og han havde en pistol. Der stod også en mand bag tiltalte. Mændene røg ikke cigaretter, og de drak heller ikke.

Forevist ekstrakten side 211 har vidnet forklaret, at det var i skuffen i midten, at de 15.000 kr. var i en krukke med låg.

Der har været indbrud i tiltaltes hus i januar i år, hvor der blevet taget noget guldbestik og nogle penge i en mælkekarton. Det var mønter.

Tiltalte var omtåget og kæmpede for at holde sig vågen i bilen.

Han mener, at bilen var tanket næsten halvt op, da mændene førte ham ud i bilen.

Tiltalte oplyste, at en slagboremaskine og et slæbetov var væk fra bilen.

Det er ca. 1½-2 måneder siden, at han tog brandalarmerne ned. Det var hans døtre bekendt med.

Der er korrekt, at han havde pakket sin madpakke i en køletaske sammen med lottotogene. Han har efterfølgende været på stedet, hvor han har fundet lottokuponen på bordet. Han så også her, at både A's og hans pas var i en skuffe i køkkenet, ligesom køletasken var der.

Der er korrekt, at tiltalte aldrig har været i Århus til undersøgelse, men at en fra Retsmedicinsk Institut har undersøgt ham på politigården.

De bukser, som tiltalte havde på om mandagen, var ikke blevet vasket i lang tid.

Geværet, som er fundet hos ham, har tiltalte arvet af sin bedstefar, og han har aldrig skudt med det. Det var defekt.

Forevist side 210 i ekstrakten har tiltalte forklaret, at han havde en clockradio ved siden af sin seng. Den kørte også på strøm, og man ville også kunne tjekke den for at se, hvornår den var gået ud.

I huset havde de fem stationære computere og to bærbare. Da han var på stedet, så han, at en af de bærbare computeren var væk. Politiet har kun undersøgt en af computerne, som var helt ny, og der er derfor ikke noget på den. Politiet har også undersøgt en hardboks.

I huset havde de tre mobiltelefoner, der blev brugt. Tiltalte havde en samt en firmatelefon, og A havde en. De havde også en almindelig fastnettelefon. Da de tre mænd kom, havde A sin telefon til at ligge på sofaborde.

Han ved ikke, hvor A's pung var, men hendes nøgler hang i et skab i entréen. Inden mændene kom, var hendes pung i en glasskål på sofaborde.

Mændene fik startet tiltaltes bil med hans nøgler, som de tog i et nøgleskab eller i tiltaltes jakkelomme. De fandt selv nøglerne, han viste dem ikke, hvor nøglerne var.

Da han så boligen igen, var højtalerne der, men surround sound-anlægget var væk.

Der stod en Odense-dåsepilsner på køkkenbordet, og han ved ikke, hvor den kom fra. Det er ikke en, som tiltalte havde i huset, men måske havde A den med, da hun kom hjem, men han havde ikke set det.

Da han vågnede i bilen, var det meget mørkt, og han vidste ikke, hvor han var i verden. Han kunne kun se træer. Han ventede derfor og gik senere ud af bilen, hvor han gik langs med en skov, hvor han ramte en markvej, hvor han kom til en grusvej, hvor han så noget lys, hvor han fandt et hus og bankede på.

Tiltalte har supplerende forklaret, at politiet ikke har taget de computere, som tiltalte og afdøde brugte. De computere var der stadig, da han var ude på stedet.

Alle fire døre i bilen var låst, da tiltalte sad i den i skoven. Han skulle derfor låse op for at komme ud.

Han ville ikke udtale sig yderligere på tidspunktet den 13. december 2007, da han mente, at politiet modarbejdede ham.

H har som vidne forklaret, at han onsdag den 28. november 2007 boede på Kærvej. Kl. 7.30 bankede det på døren. En mand bad om at komme ind, da han frøs, og han virkede forkommen. Han fortalte, at han blevet overfaldet. Vidnet snakkede lidt med ham gennem døren, da han var lidt bange. Tiltalte lød lidt uklar. Vidnet lukkede ham ind, og tiltalte forklarede, at han var blevet overfaldet af tre maskerede mænd, og han var bange for, at der var sket en ulykke, da han havde set, at hans kone blødte, og hunden var blevet tavs. Han fortalte videre, at han var blevet ført ned i sin egen bil af en eller to af mændene, og de to andre eller den tredje kørte i en anden bil. De kørte ud i skoven,

og han blev anbragt i bilen. Bilen var løbet tør for benzin, og det var derfor, at han var kommet. Vidnet forklarede, at tiltalte forklarede, at et støvsugererrør var sat til udstødningen. Vidnet forsøgte først at ringe til tiltaltes kone, men hun tog ikke telefonen, og han ringede herefter til politiet, da vidnet forstod, at der var sket et drama.

Tiltalte talte ikke klart, da han kom, men han blev mere og mere klar undervejs.

Vidnet har videre forklaret, at han tror, at tiltalte sagde, at han havde set nogen slå på hans kone, men han er ikke sikker på det.

L har som vidne forklaret, at han var hos sin morfar den 28. november 2007. Det var hans fødselsdag. De havde holdt fest aftenen før. Han og hans morfar lå og sov, og han vågnede ved, at der blev banket på døren. Han rejste sig op, men hans morfar var gået ud til døren, så han lagde sig ned igen. Tiltalte kom ind, og han fortalte, at han var blevet kørt ud i skoven af nogle fra - - -. Der var tale om et indbrud. Tiltalte var kommet

125

ud i bilen og blev kørt ud i skoven, og de bandt ham fast til forsædet, og de havde forsøgt at gasse ham, hvilket ikke var lykkedes, og han havde derfor fundet morfars hus. Tiltalte ville vide, hvilken dag det var, og hvad klokken var. Da tiltalte havde hørt dette, bad han om, at der blev ringet til politiet. Der blev herefter ringet til politiet.

Vidnet har videre forklaret, at tiltalte lugtede kraftigt af udstødningsgas fra bilen. Vidnet kan ikke i dag huske, om tiltalte har sagt noget om, at han kendte nogen, der boede i området.

Vidnet har endelig forklaret, at tiltalte sagde, at der var to mænd. Tiltalte oplyste også, at han var blevet overfaldet i køkkenet, og at han fik et slag. Han fortalte også, at han havde sagt til mændene, at de ikke skulle røre hans kone. Vidnet kan ikke huske, om tiltalte nævnte noget om, at mændene havde slået hans kone.

M har som vidne forklaret, at han bor - - - nr. 62. Han kender tiltalte som nabo, og han har lånt en trailer m.v. af tiltalte, som han også har delt en øl med. Han har hilst på A en enkelt gang, men han har aldrig talt med hende.

Mandag aften var han ude at ryge. Når han ryger, står han mellem de to ejendomme omkring skuret. Han kan ikke derfra se ind i nr. 64. Han kan ikke se ind, om der er lys. Han var den aften jævnlige ude. Han var ude at gå en tur med hunden mandag aften. Han husker ikke nu tidspunktet, men han oplyste det til politiet, da han blev afhørt dagen efter. Han kunne rekonstruere tidspunktet, da han kunne se på loggen i sin computer, hvornår han havde slukket den, og det gjorde han, lige inden han gik med hunden. Forespurgt, om det var omkring kl. 23.00, har han sagt, at det godt kan passe. Da han kom ud for nr. 64, standsede han op et kort øjeblik, da hans hund skulle tisse. Ind ad vinduet kunne han se, at der sad en dame i en sofa. Der kørte et fjernsyn. Han stod der ca. 10-30 sekunder. Vidnet bemærkede ikke, om tiltaltes bil var hjemme. Han gik i seng, umiddelbart efter at han kom hjem. Det var ca. 20 minutter senere. Han har ikke bemærket andre biler i området end dem, der tilhørte beboerne. Han har ikke hørt en bil komme eller starte op.

Vidnet har videre forklaret, at han ikke har hørt eller set noget vedrørende branden. Han har efterfølgende talt med naboerne, der heller ikke har bemærket noget.

K har som vidne forklaret, at hun i slutningen af november 2007 rettede henvendelse til politiet. Hun havde læst i avisen om torsdagen, at man søgte vidner, der havde set en lyseblå Toyota Corolla. Hun kunne i avisen se billedet af bilen. Hun så bilen omtrent ud for foderstoffirmaet i Sunds. Hun er helt sikker på, at det var tirsdag, da hun havde et møde i Ikast den dag kl. 10.00. Det har hun tjekket efterfølgende med den virksomhed, som hun besøgte. Hun kender en, der hedder Anette, der har haft sådan en bil i den farve, og hun var derfor opmærksom på bilen, men da hun passerede den, kunne hun se, at det ikke var Anette, men en »buskmand«. Han virkede kraftig, mest på

grund af sit hår og skæg. Han fyldte bilen ud. Hun nåede ikke at se, hvad han havde på.

Hun havde imidlertid glemt, at Anette havde skiftet bil, da hun i november 2007 kørte i en sort stationcar.

Hun blev forevist fotomappe, hvor hun igen udpegede tiltalte, som den person, der kørte bilen.

Det er korrekt, at vidnet til politiet fortalte, at hun var 95% sikker på, at det var tiltalte, som hun havde udpeget. Hun er nu 99,9% sikker. Hun genkendte personen på hans stikkende øjne.

Hun har bekræftet, at det er de 12 billede, der er i ekstrakten side 807-809, som hun blev forevist.

G har som vidne forklaret, at hun er søster til A. De var meget tæt knyttet til hinanden. De hjalp hinanden, hvis der var problemer. De ringede til hinanden næsten hver dag. A fortalte også vedrørende sit forhold til tiltalte. Der var ikke noget, der fungerede derhjemme, og tiltalte var meget efter hende og B1. A kunne ikke gøre det godt nok, og de var også uvenner vedrørende opdragelsen af B1. A havde det slemt, og hun kunne ikke klare sit arbejde. Hun havde det psykisk dårligt. De aftalte, at hun skulle komme torsdag eftermiddag. Om morgenen fik vidnet en sms fra A, at hun allerede var på vej i toget. A sagde, at hun ville af sted, inden tiltalte kom hjem, ellers fik hun ikke lov til at tage af sted. A tog en taxi fra bopælen, og hun var meget bange for at møde tiltalte på vej ind til stationen. Da A kom, fik vidnet et chok. A så rigtig dårlig ud, og hun havde det dårligt i den weekend. A fortalte, at det kørte skævt hjemme, og hendes arbejdsplads havde også kontaktet hende. Vidnet ringede til A's arbejdsplads og fortalte, at A havde det dårligt psykisk. Tiltalte skrev meget til A. Vidnet talte med tiltalte, og tiltalte sagde, at hvis hun ikke kom hjem nu, skulle hun ikke forvente, at kunne komme ind. Tiltalte smækkede røret på. Om torsdagen gik A og vidnet en tur, og fik noget godt mad. Det hjalp dog ikke på A's humør. A fortalte, at tiltalte havde hævet pengene på hendes konto. A fik mange sms'er, som hun blev meget, meget vred over og smed sin telefon. A sagde også på et tidspunkt »Dumme svin«, uden at hun uddybede dette. A fortalte, at hun havde fået nok, så hun ville finde sin egen bolig til sig og B1. Hun havde ringet til en boligforening, da hun ikke kunne forstå, at hun ikke hørte noget, hvorefter foreningen sagde, at de havde sendt to breve, som hun ikke havde set. A sagde, at tiltalte måtte have fjernet disse breve.

Fredag morgen hentede A morgenmad, hvorefter de sad og hyggede sig. De var i banken, så A kunne låne penge af vidnet til hjemturen. Pludselig så A en bil, som lignede tiltaltes, og hun blev panikslagen for, at tiltalte

126

ville komme. Hun fortalte også, at tiltalte havde et gevær i soveværelset. Hun fik mange beskeder, og pludselig ville hun hjem. Hun fik også en besked fra sin søn om, at hun skulle komme hjem og få en snak med tiltalte, så de kunne få en god jul. Vidnet bad A blive hos sig, men det ville hun ikke. A tog med toget lørdag omkring kl. 13.00. Omkring kl. 18.30 ringede vidnet til A og spurgte, om hun var kommet godt hjem. A sagde, at de ikke kunne snakke sammen. A sad i køkkenet, og tiltalte sad i stuen. Hun forsøgte flere gange at komme i kontakt med A både mandag og tirsdag. Om tirsdagen prøvede hun at ringe omkring kl. 14.30. Vidnet prøvede igen at tage kontakt til A onsdag eftermiddag kl. 15.30, hvorefter hendes storesøster ringede og fortalte, at A var død.

Vidnet har videre forklaret, at hun ikke kan huske, om A har sagt, at tiltalte ingen patroner havde til geværet.

Hun ved, at der var tale om psykisk vold, men der har ikke været antydninger fra A om fysisk vold.

A var meget langt nede, og hun snakkede ikke om indholdet af sms'erne.

Vidnet kan ikke huske, om hun forsøgte at sende sms'er mandag, men hun sendte ikke nogen sms'er tirsdag.

C har som vidne forklaret, at han har levet sammen med A for ca. 8 år siden. De levede sammen i ca. 9 år, indtil B1, som de har sammen, var 2 år. Han bevarede kontakten med A på grund af B1. A begyndte at komme sammen med tiltalte. Tiltalte kunne ikke rigtig tåle, at A og vidnet talte sammen angående B1. Tiltalte mente ikke, at vidnet skulle med til forældremøder. A ringede til vidnet om onsdagen og spurgte, om han kunne tage B1, for hun ville besøge sin søster torsdag. Hun sagde også, at hun ville flytte, og hun havde søgt lejlighed ved Lejerbo i Herning. Han fik en sms den 21. november, hvor der stod, at de skulle flytte. Den var sendt på A's telefon. Da B1 kom hjem til vidnet, sagde B1, at nu skulle de flytte fra psykopaten. Han fik nogle sms'er fra A, men han kunne se, at det var tiltalte, der havde skrevet dem, da der var stavfejl. Sms'erne handlede om, at hun ville flytte, men hun ville vente til efter jul, da hun skulle have alle børnene hjem til jul. Vidnet skrev noget i retning af, om »det var dig A, da det ikke så sådan ud«.

Vidnet blev foreholdt ekstrakten side 638-641, han har hertil forklaret, at han har sendt disse sms'er.

Vidnet blev yderligere foreholdt ekstrakten side 658 og 659, hvor vidnet har oplyst, at han har fået sådan en sms-besked, men han kan ikke huske, om han har fået det på det tidspunkt.

Vidnet har oplyst, at tlf.nr. - - - tilhører - - - i Sdr. Felding.

Vidnet har ikke brugt andres telefon.

Han husker ikke nu A's telefonnummer.

O har som vidne forklaret, at hun tidligere har levet sammen med tiltalte. Hun levede sammen med tiltalte fra 1995-2002. De har to piger sammen på 9 år og 11 år. Pigerne kom fast ved A og tiltalte hver fjortende dag og i ferier. Samværet har fungeret godt. Vidnet og tiltalte var enige om, at de skulle fra hinanden, men det var hende, der flyttede. Tiltalte var ked af det. Tiltalte har aldrig truet vidnet.

Der, hvor tiltalte boede tidligere, var der ildebrand i naboens hus, og pigerne er meget opmærksomme på røgalarmerne. Pigerne har fortalt, at røgalarmerne hos A og tiltalte blev taget ned, da de gik i gang i tide og utide. Det gjorde meget indtryk på dem, at tiltalte ikke satte dem op igen.

Afdelingslæge Bente Schumacher, Retsmedicinsk Institut, har været mødt som vidne.

Statsadvokaten har under sagen foretaget dokumentation af ekstrakten side 241, 246 og 249.

Vidnet har hertil forklaret, at hun foretog obduktionen af A og hunden.

Vedrørende A har hun forklaret, at der ingen udskudslæsioner er. Der er altså noget, der er gået ind, men ikke noget, der er gået ud. Man har foretaget en CT-scanning af A, hvor man har fundet ud af, at der ikke er nogen metalrester, projektilrester m.v. i hovedet. Da man fik kraniet åbnet, fandt man i hjernen en søjleformet knoglerest. Man fandt et lille stykke sølvpapir i munden, der eventuelt kunne stamme fra et stykke chokoladeindpakning.

Man kan sige med sikkerhed, at A er død af kulilteforgiftning, da kuliltemætningen i hendes blod var 78%, og den dødelig mæthedsgrad er 50%. Man har fundet sod i luftvejen, hvilket viser, at hun har levet, efter at branden er startet. Man kan endvidere konkludere, at de læsioner, hun havde i hovedet, ville have medført døden, hvis hun ikke var død af kulilteforgiftning.

Man har fundet ud af, at der er gået timer fra skuddet i hovedet, og indtil hun er død af kulilteforgiftning. Det kan man se af, at der var forandringer af celler omkring hjernelæsionen. Man må antage, at A var uden bevidsthed efter skuddet, og indtil hun døde.

A er formentlig blevet skudt med en bolt pistol, da der er en udstansning, der har samme diameter som bolt pistolen.

Indskudshullet er helt cirkulært, og man kan heraf se, at pistolen er holdt vinkelret på kraniet.

Vidnet har ikke fundet tegn på, at A har været udsat for en seksuel krænkelse.

På forespørgsel fra forsvareren har vidnet forklaret, at hun tror, at der er tale om en bolt pistol, da man fandt en knogleprop med en diameter svarende til den bolt pistol, som har været hende udlånt fra slagteriet. Hun kender ikke til andre våben, som giver tilsvarende skader.

127

Hendes opfattelse af dødstidspunktet er et skøn, der bygger på oplysninger om rumtemperatur, sammenholdt med faldet i afdødes kropstemperatur, og sammenholdt med ligpletter og dødsstivhed. Hun kan med sikkerhed sige, at døden er indtruffet mindst 24 timer før findestedsundersøgelsen den 28. november 2007 kl. 13.00.

De mærker, som A havde på benene, var forholdsvis friske læsioner. Der er spor efter uspecifikke stumpe traumer.

Vedrørende hunden har hun forklaret, at den også er blevet CT-scannet. Der er heller ikke fundet et udskudshul på hunden. Der er heller ikke fundet projektilrester. Der er ikke fundet et udskudsprop på hunden, men den har heller ikke så tykke knogler. Hunden er død inden branden.

P har som vidne forklaret, at han er mestersvend på - - -. Han har været på slagteriet i 21 år. Tiltalte var deres natmand og smøremand, og at han hjalp med forskellige problemer, herunder hjalp han dagholdet om morgenen med at starte maskinerne op. Der var bolt pistoler i det område, hvor tiltalte arbejdede. Der var et smedeværksted, hvor bolt pistolerne kunne være til reparation. Det var ikke en del af tiltaltes arbejde at reparere disse bolt pistoler. Han ved ikke, om tiltalte kunne håndtere en bolt pistol.

En svideovn er en opretstående cylinder med et stort gasblus, hvor grisene hænger nedad med hovedet. Der er kun et dyr i ovnen ad gangen. Disse ovne bliver tændt omkring kl. 05.30-05.45. Produktionen starter omkring kl. 06.20. Tiltalte havde ikke noget med ovnene at gøre, bortset fra at han smurte dem. Det er de samme medarbejdere, der starter ovnene. Han tror det ikke, men kan ikke afvise, at tiltalte har været med til at starte ovnene. Han skulle kun have hjulpet, hvis de havde nedbrud, og der var ikke nedbrud omkring tiltaltes sidste arbejdsdage. Det kan godt ske, at en gris falder ned fra sin ophængning inde i ovnen. Det er en smed, som trækker grisene ud. Han er ikke bekendt med, at tiltalte har hevet en gris ud af ovnen. De har nogle stænger, der er 2½ meter lange, som bruges, når en gris falder ned. Man kan godt få en forbrænding, hvis man kommer for tæt på ovnen, men man skal bruge stængerne og holde sig 2½ meter fra ovnen.

På forespørgsel fra forsvareren har vidnet forklaret, at det ikke kan udelukkes, at tiltalte har taget en gris ud, uden at vidnet ved det.

B3 har som vidne forklaret, at hun er 22 år. A var hendes mor. Hun har boet sammen med sin mor de første 5 år og senere kun i 2 måneder. Hun har hele sin opvækst boet i en plejefamilie.

Hun kom på besøg hos sin mor og tiltalte hveranden weekend. Forholdet mellem hendes mor og tiltalte var nogle gange godt og nogle gange skidt. Tiltalte var ikke så god ved hendes mor psykisk. De skændtes ikke, når hun var der. Hendes mor ringede tit til vidnet og græd. Hendes mor sagde, at hun gerne ville væk derfra, men hun begrundede det ikke. Hendes mor planlagde at flytte fra tiltalte, og hun havde været ved boligforeningen. Vidnet kan ikke huske hvornår. Hendes mor har fortalt hende, at hun ikke så brevene fra boligselskabet, da tiltalte tog dem. Hendes mor har ikke fortalt, at hun og tiltalte gennemgik disse tilbud fra boligselskabet sammen. Hendes mor bad boligforeningen om at sende tilbuddene på mail. Dette gjorde hun tæt på dødsfaldet.

Vidnet har set en røgalarm tæt på sin lillebrors værelse på 1. sal. Hun har ikke set andre røgalarmer. De er ikke gået i gang, mens hun har været på besøg. Hun er ikke bekendt med, at der var problemer med dem. De er ikke blevet taget ned, mens hun har været på besøg.

Hun talte med sin mor søndag omkring aftenstid. De talte om, hvordan moderen havde det, og hvad hun lavede. Hendes mor havde det ikke særlig godt. Hun lå og så Rejsehødet. Dette var sidste gang, at vidnet talte med hende. Hun havde aftalt med sin mor, at hun skulle ringe mandag. Hun ringede mandag den 26. november 2007 om aftenen, men opkaldet gik på telefonsvareren. Hun ringede kun én gang mandag, og hun ringede ikke tirsdag.

På forespørgsel fra forsvareren har vidnet oplyst, at der er korrekt, at hendes mor har fortalt hende, at røgalarmerne var taget ned, da de ikke virkede.

På forespørgsel fra bistandsadvokaten har vidnet forklaret, at hendes kontakt til moderen ikke altid har været god. Hun talte i telefon med sin mor jævnlig. Hun fik at vide, at hendes mor var død onsdag, da hun så det i fjernsynet. Politiet kom hjem til hendes plejeforældre onsdag kl. 18.00-kl. 18.30. Vidnet går til psykolog og psykiater, da hun fik en depression, efter at hendes mor døde.

B2 har som vidne forklaret, at A var hans mor. Han har boet hjemme hos sin mor, indtil han var 18 år. Han flyttede hjemmefra i 1998. Han havde en god kontakt med sin mor. Da tiltalte og hans mor mødte hinanden, var forholdet turbulent, men det blev bedre. Tiltalte pressede på, for at de skulle flytte sammen. Da de flyttede sammen, gik det fint i starten. Det gik herefter ikke godt, da tiltalte var »alfa-han«, med stort A. Han ville gerne have tingene på sin måde, og vidnets mor var nem at dominere. Vidnet var glad for at komme i huset og kunne egentlig godt lide tiltalte, men så snart vidnet kom hjem til sig selv, ringede hans mor. B1 forandrede sig meget, da han boede under tag med tiltalte. B1 var skrækslagen.

Vidnets mor kunne ikke forstå, at hun ikke hørte noget fra boligselskabet, men fandt ud af, at tiltalte havde taget brevene.

128

Foreholdt, at tiltalte har forklaret, at tiltalte og A havde gennemgået tilbuddet fra boligforeningen sammen, har vidnet oplyst, at det er en lodret løgn.

Tiltalte har selv forklaret til vidnet, at tiltalte har pacificeret vidnets mor ved at lægge hende i et greb, når hun er blevet for voldsom. Han har også været hård ved hunden og B1.

Han har sidst talt med sin mor om lejligheden lørdag formiddag, da hun var på vej hjem fra sin søster.

Hans mor har talt utallige gange om at flytte fra tiltalte.

På spørgsmål fra bistandsadvokaten har vidnet forklaret, at han besøgte sin mor et par gange om måneden, til trods for at han bor i København. Han var daglig i kontakt med sin mor i de perioder, hvor hun havde det dårligt.

Han går stadig til psykologbehandling, og episoden har påvirket ham meget. Han overvejer at stoppe på universitetet, og hans kæreste gennem 6 år har forladt ham.

Kriminalassistent Q har som vidne forklaret, at han er kriminaltekniker. Han var på - - - nr. 64. Det var helt tydeligt, at branden var antændt i entréen i hundekurven. Der er kun brandskader i entréen og på trappen. De andre steder er det kun sod- og røgskader. Varmen er gået opad. Temperaturen har været så højt, at plastiksnoren på maleriet i stuen er smeltet, og maleriet er faldet ned over A.

Der var ikke noget tegn på, at der har været tale om tyveri eller røveri, da alt var pænt og ryddeligt. Tingene i skabene på første sal lå og hang pænt. Der var temmelig mange øldåser på stedet, som var tomme. Dåserne lå på gulvet. Dette kan godt skyldes branden, da varmen stiger op og begynder at lave hvirvler i luften, og det kan få øldåserne til at vælte.

Kriminalassistent R har som vidne forklaret, at han er våbentekniker. Han har været i våbenafdelingen i 8 år. Han havde medbragt en bolt pistol, som han foreviste og demonstrerede. Boltten bliver i pistolen, når pistolen affyres. Der findes ham bekendt ikke andre slags våben, der ligner en bolt pistol. Pistolen bruger patroner, der består af en fængelhætte,

der antænder en krudtladning, der skubber bolten 7,5 cm ud over munden, og en fjeder trækker den tilbage igen.

Han vil helt bestemt mene, at det er en bolt pistol, der har været brugt til at skyde A. Det kan han se fra sporene, dels på fotos af afdøde, dels på spor efter prøveskydningen.

Krudtslambpartiklerne hvirvler rundt i luften ved skud og falder så ned på tøj m.m. De sidder løst på tøjet.

Affyring af fyrværkeri giver ikke disse krudtpartikler.

Kriminalassistent S har som vidne forklaret, at han har været med hele vejen gennem sagen. Der var tre mobiltelefoner og en fastnettelefon samt en telefon fra A's eksmand.

Den 26. november 2007 mellem kl. 21.49 og kl. 01.05 udgik der fire sms'er fra A til hendes eksmand, C. C oplyste, at han ikke tror, at sms'erne er sendt fra A. De undersøgte også C's telefon, hvoraf to af sms'erne er faldet bort.

Det fremgår af telelisterne, at der er udgået fire sms-beskeder fra A's telefon i ovennævnte tidspunkter.

Ekstrakten side 636 er den besked, der er sendt til C fra A's telefon kl. 01.05. Det er vidnet, der har nedskrevet den ordret efter telefonen.

Anklageren oplæste sms'en.

Vidnet vedstod, at det var sådan, han havde skrevet.

Man har først været ude at hente computerne den 21. januar 2008, hvorefter de kom i politiets varetægt.

Der kom ikke noget ud af undersøgelsen af computerne. Man kunne således ikke registrere aktivitet efter den 1. november 2007. Han kan ikke huske, at han har set bærbare computere på stedet.

De fodspor, der er i huset, er alle afsat af politiet.

I en obduktionserklæring af 3. december 2007 fra Retsmedicinsk Institut hedder det vedrørende A:

»...«

Resumé og konklusion:

...

Et 6 mm rundt indskudshul i huden i højre side af panden med underliggende 12-13 mm rund læsion i kranieknoglen, hjernekvæstelse med skudlæsion i højre pandelap og traumatisk betinget blødning under den bløde hjernehinde.

Der påvist ingen udskudslæsion eller projektilrester ved CT-scanningen, derimod en skudkanal indeholdende knoglefragmenter.

...

Det er telefonisk oplyst fra retskemisk afdeling, at der er påvist en kuliltemætning på 78% (erklæring følger).

Dødsårsagen må på basis af oplyste og fundne antages at være røgforgiftning (kulilteforgiftning).

Påvisningen af sod i luftvejene viser at afdøde har været i live under branden.

Hjernelæsionen antages i sig selv at kunne medføre døden.

...«

Af en supplerende erklæring fra Retsmedicinsk Institut af 8. februar 2008 fremgår følgende som et svar på nogle af politiets stillede spørgsmål:

»...«

Ad 8: Man kan næppe være bevidstløs i 24 timer, dels på grund af kulilteforgiftning og dels på grund af strangulering, uden at få en eller anden form for hjerneskade.«

I en kriminalteknisk erklæring af 5. december 2007 hedder det:

129

»...«

Sammenfatning og vurdering

Sammenfatning

De kraftigste brandskader fandtes omkring hundekurven på gulvet under trappen i stueetagen, og brandskaderne var aftagende med afstanden fra hundekurven.

I hundekurven fandtes rester af en delvis smeltet sort plastdunk med påskriften »Reservedunk til bensen«, ligesom der fandtes låg til denne samt 2 klare plastflasker indeholdende klar olieagtig væske. Ved den ene flaske fandtes en gul label, hvor der stod »fritureolie«.

...«

Af en analyserapport af 21. december 2007 fra Teknologisk Institut fremgår følgende:

»...«

Prøvemærkning

KT 13 - Smeltet rest af flaske/plastboks indeholdende tyk olielignende væske, samt gul label m. teksten »fritureolie«.

KT 14 - Rest af sort plastdunk med påskriften »reservedunk til bensen«

KT 19 - Delvis smeltet klar plastflaske med gult skruelåg, indeholdende tyk olielignende klar væske.

...

Resultater

Der er konstateret indhold af motorbenzin i alle effekterne.

...«

Af en prøvningsrapport af 5. december 2007 fra Teknologisk Institut fremgår, at der på en aftapning af tiltaltes højre hånd er fundet 3 krudtpartikler fra fænghætte.

Af en kriminalteknisk erklæring af 8. januar 2008 fremgår, at der ved undersøgelse på Teknologisk Institut fandtes indhold af motorbenzin på tiltaltes jakke, bukser og træsko.

I en erklæring af 18. februar 2008 fra Retsgenetisk Afdeling hedder det:

»...«

KT nr. 10: Hår sikret fra T's højre håndryg fra området mellem tommel- og pegefinger op til håndledet.

Der påvist talrige hår med tegn på varmepåvirkning.

...«

Af en kriminalteknisk erklæring af 29. februar 2008 fremgår:

»...«

er det sandsynligt, at en person, der affyrer bolt pistolen vil få krudtslam på den hånd der betjener bolt pistolen.

Pågældende person, der affyrer bolt pistolen vil højst sandsynligt få krudtpartikler på hånden/hænderne.

...«

I en personundersøgelse af 29. november 2007 fremgår følgende:

»...«

Resume og konklusion

...

Den kortere behåring på højre håndryg og håndled er muligt følger efter afsvidning/varmepåvirkning, og kan derfor eventuelt være følger efter nærkontakt med ovn eller åben ild.

...«

Af en retspsykiatrisk erklæring af 28. februar 2008 fra Århus Universitetshospital, Risskov, Retspsykiatrisk Ambulatorium, hedder det i konklusionen:

»T er ikke sindssyg og kan ikke antages at have været det på tidspunktet for det påsigtede. Han er normalt begavet. Der er intet der tyder på, at han er dement. Der er ikke mistanke om epilepsi. T var formodentlig på tidspunktet for det påsigtede lettere beruset, men der er ikke holddepunkt for at antage, at der kan have foreligget patologisk rustilstand.

T virker personlighedsforstyrret præget af hysteriforme egenskaber (dissociative), således at han kan virke noget følelsesmæssigt afladiget og påfaldende upåvirket af situationen.

I forhold til samlivet og i forhold til problemer i det hele taget er T's forklaringer idylliserende, bagatelliserende og tidvist fornægtende. T projicerer ikke problemer ud i omgivelserne.

T findes omfattet af den i Straffelovens § 69 omfattede personkreds såfremt han kendes skyldig, men særforanstaltninger i henhold til samme lovs § 68 skønnes ikke at være formålstjenlige.«

Tiltalte er ikke tidligere straffet.

Rettenes begrundelse og afgørelse:

Der er under sagen afsagt følgende kendelse om skyldsspørgsmålet:

Kendelse:

Samtlige dommere og nævninger skal udtale:

Det lægges efter bevisførelsen, herunder særlig obduktionserklæringen og afdelingslæge Bente Schumachers forklaring, sammenholdt med den våbentekniske erklæring og våbenteknikerens forklaring til grund, at A er skudt med en bolt pistol, at skuddet var dødeligt, men ikke dræbte hende, og at hun er død af kulilteforgiftning forårsaget af den røgforgiftning, hun blev påført i forbindelse med den påsatte brand.

Tiltalte har under sagen blandt andet forklaret, at tre maskerede mænd i sorte tætsiddende heldragter, hvor kun øjne og sko kunne ses, mandag aften den 26. november 2007, kort før han ville tage på arbejde, trængte ind i det rækkehus, hvor A og tiltalte boede. De skubbede tiltalte ind, så han faldt, og satte ham på en stol i

130

køkkenet, hvor til stadighed en eller to personer, den ene bevæbnet med en tromlepistol, passede på ham, mens den tredje og indimellem den anden var hos A i stuen. Han hørte intet fra stuen, bortset fra at han en gang hørte A sige »av«. Personerne gjorde ikke tiltalte fortræd, bortset fra at de tvang ham til at drikke to af sine egne øl, som de stillede foran ham og betydede, at han skulle drikke. Han er ikke klar over, om de var oppe på 1. sal. Efter 1½-2 timer førte 2 af mændene tiltalte ud i hans bil, hvor de satte ham på højre forsæde, mens de selv satte sig på bagsædet og spændte ham fast med en bagagestrop. Efter kort tid kom den tredje mand og satte sig ind på førersædet. De kørte tiltalte ud i en skov. Der blev tiltalte rykket over på førersædet, spændt fast med bagagestroppen om hals og nakkestøtte, uden at stroppen strammede. Derefter satte de en støvsugerslange til bilens udstødning, førte slangen ind i bilen ved bagklappen, der blev lukket ned over slangen, uden at bagklappen var helt lukket, hvorefter de forsvandt. Tiltalte sad i bilen og faldt i søvn eller mistede bevidstheden. Han vågnede efter sin forklaring først efter mere end 24 timer. Tiltalte har videre forklaret, at han havde 56.000 kr. på 1.-salen i huset, heraf 41.000 kr. i en jakkelomme i et sæt tøj i en renseripose, mens 15.000 kr. var i en plastikbøtte i soveværelset. Ingen vidste besked om de 41.000 kr., og kun A kendte til de 15.000 kr.

Tiltalte har indtil sommeren 2008 benægtet, at han, da han lørdag den 24. november 2007 tankede benzin på bilen, også tankede benzin i en dunk. Dette har han først forklaret, efter at han blev oplyst om, at tankningen var optaget på video.

Tiltalte har vedrørende krudtpartikler fundet på hans hånd forklaret, at disse hidrørte fra fyrværkeri, som han havde rørt ved, og først senere, da han blev klar over, at der ikke kommer krudtpartikler fra fyrværkeri, ændret forklaringen til, at disse var afsat på hans hånd af en af de tre maskerede mænd.

Tiltalte har vedrørende afsvedne hår på sin højre hånd oprindeligt forklaret, at det kom fra optænding i en svideovn, men i retten ændret dette til, at det hidrørte fra, at han havde trukket grise ud af svideovnen.

Det er dokumenteret, at der fra A's mobiltelefon blev sendt 4 sms'er til C mandag aften den 26. november henholdsvis kl. 21.49, kl. 23.15, kl. 23.51 og (tirsdag) kl. 01.05. Nogle af sms'erne er sendt, mens de tre maskerede mænd var i huset, og nogle efter at de og tiltalte havde forladt huset. Det er af C forklaret, at han ikke tror, at i hvert fald den sms, der blev sendt kl. 01.05, var skrevet af A, da den var fuld af stavfejl, hvilket ikke var normalt for A, men det tydede på, at den var skrevet af tiltalte. M, der bor i nabohuset til tiltalte og A, har forklaret,

at han mandag aften den 26. ca. kl. 23.00 kiggede ind ad vinduet til tiltaltes lejlighed og så en kvinde på sofaen, mens fjernsynet gik. Der var intet usædvanligt at bemærke. K, der virkede særdeles troværdig, har forklaret, at hun så tiltalte køre mellem Ikast og Sunds tirsdag den 27. november kort før kl. 10.00.

Under disse omstændigheder findes tiltaltes forklaring, der i sig selv virker særdeles fantasifuld og utroværdig, i det hele at måtte tilsidesættes.

Det må ved sagens afgørelse lægges til grund, at tiltalte arbejdede på et slagteri, hvor der benyttes bolt pistol, at tiltalte og A, efter de forklaringer, der er afgivet såvel af tiltalte og af afdødes søster og børn, levede et turbulent samliv, at forholdet tilspidsedes op mod dødsfaldet, at A ville fraflytte hjemmet til egen lejlighed, hvilket tiltalte ifølge vidneforklaringer forsøgte at hindre hende i ved at gemme breve fra boligforeninger, at tiltalte har tanket benzin i en dunk lørdag den 24. november, at dunken efterfølgende ikke var på den plads, som tiltalte havde oplyst, og må antages at være brugt til branden, at K efter sin forklaring med sikkerhed så tiltalte tirsdag den 27. november lidt før kl. 10.00, at tiltalte efter H's forklaring oplyste, at A blødte, og at hunden var tavs, at tiltalte havde krudtpartikler på sig, der efter våbenteknikerens forklaring kun kunne stamme fra en fængelhætte, at tiltaltes jakke, skjorte og træsko efter den kriminaltekniske erklæring havde motorbenzin på sig, at det fremgår af de tekniske erklæring efter undersøgelse af brandstedet, at der er anvendt motorbenzin, og at tiltaltes behåring på højre hånd var let brændt. Under disse omstændigheder, sammenholdt med at tiltaltes forklaring er tilsidesat, findes det efter en samlet vurdering tilstrækkeligt godtgjort, at tiltalte med forsæt har skudt A i hovedet med en bolt pistol, hvilket med sikkerhed ville have medført døden, og derefter sat ild til rækkehuset, hvorved A, der befandt sig i huset og endnu ikke var død, blev røgforgiftet, så hun døde af kulilteforgiftning.

Tiltalte er herefter skyldig i den rejste tiltale, jf. retsplejelovens § 891, stk. 4.

Derfor bestemmes:

Tiltalte findes skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237, § 181, stk. 1, og våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1.

Sanktionsspørgsmålet:

Der er enighed om efter straffelovens § 237, efter § 181, stk. 1, og efter våbenlovens § 10, stk. 1, jf. § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, nr. 1, at fastsætte straffen til fængsel i 11 år.

Der er ved straffastsættelsen lagt vægt på, at udgangspunktet for drab i samlivsforhold er 10 år, og der er intet anført i sagen, der kan begrunde en nedsættelse eller skærpelse heraf.

Ildspåsættelsen, til hvilken der er brugt benzin, og hvor branden alene gik ud, på grund af at ilten slap op,

131

inden ruderne sprang, findes at være af en sådan grovhed, at den ikke kan rummes inden for den ovennævnte straf på 10 år for drabet. Der er tillige henset til, at ildspåsættelsen først skete, i det mindste nogle timer efter at tiltalte havde skudt A med bolt pistolen. Straffen findes derfor at burde forhøjes til nærmest overliggende strafposition, der efter praksis er 11 år.

Tiltalte har under sagen været frihedsberøvet fra den 28. november 2007.

Erstatning:

Der er nedlagt påstand om, at tiltalte dømmes til at betale:

50.000 kr. til hver af efterladedes børn B2 og B3 efter erstatningsansvarslovens § 26 a, subsidiært en mindre godtgørelse 239.495 kr. til efterladedes søn B1, dels i form af forsøgerstabs erstatning efter erstatningsansvarslovens § 12 sammenholdt med § 14 med 114.494 kr., dels en godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a med 125.000 kr., subsidiært et mindre beløb.

Beløbene påstås forrentet efter erstatningsansvarslovens § 16 fra 1 måned fra kravets fremsættelse i retten.

Tiltalte har bestridt erstatningsansvaret. Han har ikke bestridt forsørgertabserstatningen til B1 størrelsesmæssigt. Han har bestridt, at der er grundlag for at give B2 og B3 en godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a. Endelig har han bestridt, at der tildeles B1 en godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a med maksimumbeløb på 100.000 kr. eller derover.

Dommerne skal udtale:

Vedrørende godtgørelse til B2 og B3:

Der findes ikke grundlag for undtagelsesvis at tilkende disse personer godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a. Der er herved navnlig lagt vægt på, at disse voksne børn har været udeboende igennem en årrække, og der er ikke godtgjort en sådan særlig tilknytning, at dette kan begrunde en godtgørelse.

Vedrørende B1:

Godtgørelsen fastsættes til 100.000 kr.

Der er herved især lagt vægt på, at B1 på drabstidspunktet boede sammen med sin mor. Der er videre lagt vægt på sagens alvorlige karakter og sagens omstændigheder. Der er ikke godtgjort sådan helt ekstraordinære omstændigheder, at godtgørelsen skal forhøjes ud over de 100.000 kr.

Herefter, og da forsørgertabserstatningen ikke er bestridt størrelsesmæssigt, tilkendes B1 en erstatning på 214.495,00 kr. med renter som påstået.

Vestre Landsrets dom 7. maj 2009 (5. afd.)

(Dorte Jensen, Annette Dellgren, Thomas Jønler med nævninger).

Retten i Herning har den 26. november 2008 afsagt dom i 1. instans

---

Påstande m.v.

Tiltalte har påstået frifindelse i forhold 1 og 2 samt formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået skærpeelse.

B1 ved væрге C har påstået dommens bestemmelse om forsørgertabserstatning på 114.495 kr. stadfæstet og har gentaget sin påstand om godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a på 125.000 kr., subsidiært et mindre beløb, alt med tillæg af procesrente fra den 25. december 2008.

Tiltalte har ved indledningen af hovedforhandlingen påstået frifindelse for kravene om godtgørelse og forsørgertabserstatning, men har anerkendt kravet om forsørgertabserstatning størrelsesmæssigt.

Efter afsigelsen af skyldkendelsen har tiltalte anerkendt pligten til at betale såvel forsørgertabserstatning som godtgørelse, men har bestridt kravet om godtgørelse størrelsesmæssigt.

Anklagemyndigheden har på vegne If Skadeforsikring, hos hvem - - - Andelsboligforening har tegnet bygningsforsikring for ejendommen - - - nr. 64, nedlagt påstand om, at tiltalte skal betale 590.172,67 kr.

Tiltalte har bestridt erstatningspligten og har tillige bestridt kravet størrelsesmæssigt.

Forklaringer

Tiltalte og vidnerne H, L, M, K, G, C, Bente Schumacher, P, B3, B2, Q, R og S har vedstået deres forklaringer for byretten og har afgivet supplerende forklaring for landsretten.

Tiltalte har supplerende forklaret, at han mødte A i 2003 på et værtshus i Herning. Det var i sommeren 2006, de flyttede til - - -. Han har ikke haft kontakt med B1, efter A døde. Deres diskussioner drejede sig jævnlige om penge, A's byture, og at A ikke brød sig om at bo i - - -, bl.a. fordi hun ikke havde kørekort, hvilket var upraktisk. Det var stort set i hele den periode, de boede sammen i - - -, at A med jævne mellemrum sagde, at hun ville flytte. De havde tegnet gensidige livsforsikringer, efter de var flyttet sammen. A ville imidlertid ikke betale sin. De havde talt om at oprette testamente, men det blev aldrig til noget.

Han har ikke fjernet breve, som boligforeningen havde sendt til A. Han fandt først ud af, at A var taget ned til sin søster, da de ringede fra A's arbejde og spurgte efter hende. Det var ikke spidset til mellem dem i tiden op til, at A tog ned til sin søster. Han forsøgte at få A til at komme hjem, men hun fastholdt, at hun ville besøge sin søster. På et tidspunkt skrev han eller sagde til hende, at hun bare kunne blive væk. Han havde før pakket en taske til hende og sat den uden for døren.

Han fortalte under afhøringen den 4. december 2007, at han havde været ude at handle, hævet penge og tanket benzin. Han tankede benzin på en dunk, fordi hans benzintank på bilen var utæt og derfor kun kunne

132

fyldes knap halvt op. Det er rigtigt, at han under afhøringen den 13. december 2007 - efter at han var foreholdt, at han var videoovervåget og set tanke benzin på en dunk, og at der var fundet krudtslamspartikler på hans hånd - tilkendegav, at han herefter ikke ville udtale sig yderligere, men det var hans tidligere forsvarer, der frarådede ham at udtale sig yderligere. Han ville selv gerne have forklaret yderligere.

Vedrørende de sms'er, der blev sendt fra A's telefon mandag aften, har tiltalte forklaret, at han staver knus med z - som regel med dobbelt z.

De var fulde, da de kom hjem natten mellem lørdag og søndag. Stemningen mellem dem var god, og A sov i soveværelset. Om søndagen havde han sagt til A, at han ville have hende slettet af lejekontrakten, uanset hvad der skete mellem dem. Han havde sagt til hende, at han ville blive boende, men at hun måtte flytte, hvis hun ikke ville bo der. Han ville dog helst have, at hun blev boende, for han var fortsat forelsket i hende. Han ville dog foretrække boligen i - - - frem for A. Om mandagen fortsatte de med at tale om, hvad der skulle ske, men A kunne ikke rigtig bestemme sig, og der kom ingen afklaring.

Da han sagde farvel til A omkring kl. 21.40, lå hun på en 2-personerssofa og så fjernsyn. Der var ikke noget særligt at bemærke på hende. De 3 mænd havde sorte heldragter på uden lommer. De havde hætter på hovedet med huller til øjnene, men hverken hul til næse eller mund. Han mener, at de var ens påklædt. De havde ikke andet end en tromlepistol med. Han så ikke nogen boltipistol. Han kendte ikke de pågældende. Han var ikke tidligere blev opsøgt af sådanne personer. For mange år siden var han blevet truet med en pistol. 6 uger tidligere havde A slæbt en mand med hjem, men han ved ikke, hvem denne person, der skulle stamme fra et sted mellem Herning og Holstebro, var. Han ved ikke, om denne person eventuelt kan have noget med de 3 mænd at gøre.

Mens mændene var der, hørte han, at A på et tidspunkt sagde til hunden, - - -, at den skulle gå ud og hjælpe far. Hendes stemme virkede ikke skræmt. Det var hans egne øl, han blev tvunget til at drikke. Han så ikke, om de 3 mænd drak øl. Han så ikke, at der blev puttet noget i øllerne, men det går han ud fra, for han blev meget omtåget. De forlangte ikke penge af ham. De 41.000 kr., som befandt sig i lommen i hans jakkesæt i soveværelset, havde han hævet. Foreholdt, at politiet efterfølgende har konstateret, at jakken hang pænt i skabet, og at der ikke var penge i den, har tiltalte forklaret, at han ikke ved, hvor pengene er blevet af. Han tror ikke, at A vidste, at han gemte penge i jakken. A kendte til de 15.000 kr., der var i krukken. Forevist foto, ekstrakten side 211, har tiltalte forklaret, at de 15.000 kr. befandt sig i den midterste skuffe til venstre i den brune kommode. Han så ikke, om de 3 mænd var oppe på 1.-salen. Foreholdt, at han under afhøringen den 28. november 2007, ekstrakten side 394, skulle have forklaret, at hverken A eller han ejede noget af værdi, har tiltalte forklaret, at det sagde han, fordi han tidligere var gået konkurs. Han ved fortsat ikke, hvad de 3 mænds ærinde var. Hverken han eller A havde noget med narko at gøre. Han mener ikke, at der var nogen, der kunne have anledning til at være efter ham eller A.

Han var groggy, da han blev ført ud til bilen. De 3 mænd var alle i bilen, da de kørte fra - - -.

Han blev ikke bundet på hænder eller fødder, da de forlod ham i skoven. Han kom lidt til sig selv, da han blev rykket over på førersædet. Han tænkte ikke på at slukke motoren, for han var væk igen med det samme. Da han vågnede klokken godt 3, var motoren gået ud. Da det lysnede, forlod han bilen og fandt efter et stykke tid det hus, hvor han bankede på døren. Han har siddet bevidstløs i bilen fra omkring midnat natten mellem mandag og tirsdag til onsdag tidligt om morgenen. Han ved ikke, hvorfor der lå en studs til en benzindunk i bilens bagagerum.

Foreholdt, at K har forklaret, at hun så tiltalte i Sunds tirsdag formiddag, har tiltalte forklaret, at det ikke kan lade sig gøre. Han kender godt det pågældende vidne, idet han har boet i Sunds i 16 år. Han ved ikke, om det har påvirket hendes forklaring.

Han ved ikke, hvorfor der blev fundet krudtslamspartikler på hans hånd. Det kan måske være de 3 mænd, der har haft krudtslamspartikler på sig, og som har rørt ved ham. Han har ikke forklaret, at de stammede fra fyrværkeri, men han har under en fristforlængelse i byretten spurgt, om de kunne stamme fra fyrværkeri.

Den afsvedne behåring på hans højre hånd kan stamme fra hans arbejdsplads enten fra svideovne, eller fordi han har svejset. Den kan også skyldes, at han har brugt en skærebrenner på arbejde. Det er rigtigt, at man bruger en lang stang til at trække grise, der er faldet ned i svideovnen, ud med. Han har ikke arbejdet med bolt pistol på slagteriet.

Foreholdt, at der blev fundet motorbenzin på hans jakke, skjorte og træsko, har tiltalte forklaret, at der var tale om arbejdstøj, og at benzinen må være kommet på hans tøj i forbindelse med hans arbejde. Benzinen kan også være kommet på tøjet, i forbindelse med at han har repareret bilen, f.eks. udstødningsrøret.

På forsvarerens forespørgsel har tiltalte yderligere forklaret, at det er rigtigt, at han den 28. november 2007 blev afhørt af politiet, men der blev ikke skrevet noget.

Under afhøringen den 4. december 2007 i Århus Arrest havde betjenten ikke nogen computer med, men skrev løbende ned på et stykke papir. Tiltalte underskrev rapporten den 13. december 2007. Han gennemlæste

133

den ikke forinden, men betjenten læste den op for ham. Undervejs sagde tiltalte, at der var noget af det, der stod, som ikke passede, og han bad om at få det rettet. Hans daværende advokat, der overværede hele oplæsningen, skrev de punkter ned, hvor tiltalte mente, der stod noget forkert. Hans daværende advokat rådede ham alligevel til at underskrive rapporten.

Det hus, de boede i på - - - nr. 64, har en stor glasfacade ud til en legegade. Persienerne i stuen ud mod legegaden var altid nede, og de lukkede dem, når de tændte lys. Når persienerne var lukket, kunne man ikke se ind i stuen fra legegaden. Man kunne måske se, at fjernsynet var tændt. Persienerne havde været nede og lukket helt siden lørdag aften, og der er derfor ikke nogen, der har kunnet se ind i stuen fra dette tidspunkt. Hans vejrstation har et memory-batteri, og den må have registreret, hvornår strømmen er gået. Forevist foto af køkkenet, ekstrakten side 196, har tiltalte forklaret, at vejrstationen står på den øverste hylde ud mod vinduet. Politiet har ikke undersøgt vejrstationen.

Hans ekshustru, O, er født og opvokset i Sunds. Hendes far, X, er en kendt person i Sunds, idet han bl.a. har været - - -. Han ved godt, hvem vidnet K er. Vidnet har arbejdet lige ved siden af K's mands værksted. Anette har haft en bil af samme model som tiltaltes. Han har på et tidspunkt hjulpet Anette med en ombygning.

Det var hans mening, at hans bil skulle være skrottet i januar/februar måned 2008. Han var godt klar over, at det meste af udstødningsgassen kom ud midt under bilen. Bilen var også utæt, idet der ikke var gummilister i dørene.

Han kunne høre, at der blev åbnet en dåse bag ham, mens han sad i køkkenet, men han så det ikke. Både fjernsynet i køkkenet og i stuen var tændt. Han kunne derfor nok ikke høre alt, hvad der foregik i stuen, fordi han har nedsat hørelse. A lå på 2-personerssofaen med benene hen mod reolen og hovedet ind mod hjørnet, så hun kunne se fjernsyn. Man ville derfor ikke kunne se hende udefra.

Ham bekendt havde A ikke udeståender med nogen, dog havde hun et anstrengt forhold til sin eksmand.

På anklagerens forespørgsel har tiltalte herefter forklaret, at det er rigtigt, at han fulgte med i betjentens oplæsning af rapporten i anledning af afhøringen den 4. december 2007. Han forstod det, der blev læst op, og han havde adskillige ting, han ønskede ændret.

H har supplerende forklaret, at han vil mene, at tiltalte brugte betegnelsen »ulykke«. Vidnet bemærkede ikke, at tiltalte lugtede af udstødningsgas. Tiltalte havde et tæppe om sig. Tiltalte havde ikke handsker på. Det var vidnets indtryk ud fra det, tiltalte sagde, at hunden også havde taget skade. Tiltalte forklarede, at han havde kigget ind gennem døråbningen til stuen, og han havde da set, at hans kone blødte. Vidnet forstod tiltalte sådan, at der var nogen, der havde slået tiltaltes kone, men det er vidnet lidt usikker på. Vidnet forstod det sådan, at hun havde blødt fra hovedet. Tiltalte sagde, at han var blevet overfaldet af 3 maskerede mænd, der var kommet ind i huset. Han var blevet sat uden for det rum, hvor hans kone opholdt sig. De havde bortført ham i 2 biler. Han var blevet tvunget til at køre i den ene, og de andre kørte i den anden.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at han bor i et øde område. Dagen før var han kørt rundt i området med sit barnebarn, og de havde ikke set tiltaltes bil, men den kan sagtens have stået der. Det er vidnets vurdering, at det er svært at finde fra bilen ned til vidnets hus. Det kan godt være, at der var lys i vidnets udestue. Der har efterfølgende været talt meget om sagen på egnen. Vidnet er sikker på, at tiltalte sagde, at han havde set, at konen blødte.

L har supplerende forklaret, at tiltalte sagde, at der havde været et indbrud. Han sagde endvidere, at mændene havde overfaldet ham. Som vidnet husker det, sagde tiltalte også, at han havde fået slag. Han husker det sådan, at tiltalte sagde, at der var kommet 2 mænd. Tiltalte fortalte, at han var blevet kørt derfra i sin egen bil, og de havde kørt helt ånds-svagt. Han nævnte ikke andre biler. De var kørt ind på en markvej, og det var der, tiltalte var blevet bundet.

M har - efter at være forevist foto, ekstrakten side 173 - supplerende forklaret, at han bor i nummer 62. Han standsede op ca. ved lampen foran nummer 64. Han bemærkede en person, der sad i sofaen. På grund af den måde, persienerne var vipet på, kunne han kun se personen fra det midterste af kroppen og nedefter. Han kunne se, at det var en kvinde på grund af beklædningen og fodtøjet. Han kunne se, at fjernsynet var tændt. Da han kom tilbage, gik han ind til sit hus fra vejen på den anden side af huset, og han kom derfor ikke forbi vinduet ind til stuen til nummer 64 igen. Efter at han var kommet tilbage, hørte han ikke aktivitet fra nummer 64. Turen med hunden tog 10-15 minutter.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet supplerende forklaret, at han stod på legegadens asfalterede område, og hans hund var inde på græsset. Persienerne i nummer 64 var rullet ned. Han gik ofte forbi nummer 64 om aftenen, og persienerne har ofte været rullet ned. Han kunne se kvindens ben og fødder, der var placeret på gulvet. Vidnet kunne se sofaen, der stod placeret over for vinduet. Han bemærkede ikke, om der var et sofaryglæn ud mod vinduet. Forevist foto, ekstrakten side 190, har vidnet forklaret, at kvinden ikke sad i den sofa, der har ryglæn ud mod vinduet. Hun sad med front mod vinduet. Foreholdt afhøringsrapport af 15. januar 2008, 1.-3. linje, ekstrakten side 592, hvoraf bl.a. fremgår, at vidnet også syntes, at han kunne se en person

134

sidde ved den modsatte væg, har vidnet forklaret, at han er sikker på, at han så en person, der sad i sofaen over for vinduet. Efter han var kommet hjem med hunden, gik han i seng. Han ved ikke, om det var en sofa, personen sad i, eller om det eventuelt var en stol.

Forespurgt af anklageren - og forevist skitse, ekstrakten side 168 - har vidnet herefter forklaret, at han stod vest for den pil, der er markeret med »N«. Han stod lidt til venstre for den halvcirkel, der er placeret ved hovedøren. Han så personen sidde tæt på udgangen til trappeopgangen og nord for døren.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at han er sikker på, at det var stuen i ejendommen nummer 64, han kiggede ind i mandag aften. Det kan ikke have været ejendommen nummer 66. Om tirsdagen var han ikke på den side af huset, der vender ud mod legegaden.

K har supplerende forklaret, at Anette havde haft en lyseblå Toyota Corolla. Hun så bilen ved helleanlægget på Thorupvej, lige da den kom ud af svinget. Hun troede, at det var Anette, og gjorde klar til at vinke. Vidnet kørte omkring 70-75 km/t. Personen i den anden bil var alene i bilen. Toyotaen kørte ind mod Sunds by. Forevist fotomappe, ekstrakten side 807-809, har vidnet forklaret, at det er rigtigt, at hun fik forevist de 12 fotos. Hun har udtaget den person, der har nummer 7133, som den, der sad i Toyotaen. Hun er fortsat 99,9 % sikker på, at det var tiltalte. Hun kender overhovedet ikke tiltalte og har aldrig set ham før. Anette har fortalt vidnet, at tiltalte har hjulpet hende med noget byggeri.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at hun ikke mener, at der er mere end 100 m fra helleanlægget til foderstoffirmaet. Toyotaen kørte ikke ret stærkt. Foreholdt afhøringsrapport af 4. december 2007, side 1, 2. afsnit, 2. linje, ekstrakten side 494, hvoraf det fremgår, at det var lidt uden for Sunds ved korn- og foderstofforretningen, at hun bemærkede Toyotaen, har vidnet forklaret, at hun ikke nu præcis kan sige, hvor tæt hun var på foderstofforretningen, da hun passerede Toyotaen. Hun kender ikke X, men hun har set hans billede på valgplakater, - - -. Vidnet ved ikke, at X har en datter, der hedder O.

G har supplerende forklaret, at A skulle komme til vidnet torsdag, fordi hun ikke kunne holde ud at være hjemme længere. A og tiltaltes forhold var blevet forværret, og det var den værste forfatning, vidnet har set A i. Tiltalte havde tidligere forbudt A at tage på besøg hos vidnet, men hun ved ikke hvorfor. Det var vidnet, der kontaktede tiltalte telefonisk om torsdagen. Tiltalte var meget ophidset under samtalen. Vidnet kontaktede A's arbejdsplads torsdag formiddag og sygemeldte A. A sagde, at hun ville flytte fra tiltalte, for hun kunne ikke længere holde det psykiske pres ud. A sagde, at der var to breve fra boligforeningen, som hun ikke havde fået. A var bange for tiltaltes reaktion, hvis hun flyttede, og hun gik derfor lidt bag hans ryg med hensyn til kontakten til boligforeningerne. A ville hjem for at se, om ikke det kunne gå med tiltalte, så de kunne holde jul med hendes børn. A var meget ked af det under deres telefonsamtale lørdag aften.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at A ikke talte så meget om sit forhold til C, mens de boede sammen. Efter de var flyttet fra hinanden, bevarede de fortsat et godt forhold. A havde ikke noget alkoholmisbrug. Vidnet bekendt drak A ikke derhjemme. Det var sjældent, at A gik i byen og drak sig fuld. A var på værtshus om lørdagen, før hun døde, men vidnet ved ikke, hvor meget hun drak. Vidnet tror, at A havde drukket en øl, da de talte sammen lørdag aften. Foreholdt afhøringsrapport af 29. november 2007, ekstrakten side 482, 5. afsnit, 4. linje, har vidnet forklaret, at det godt kan passe, at A fortalte, at hun havde fået et par øl, efter at tiltalte havde hentet hende. Foreholdt, at vidnet under samme afhøring, samme side, næstsidste afsnit, 2.-3. linje, skulle have forklaret, at A havde fortalt, at hun var blevet meget fuld lørdag aften og nu havde tømmermænd, har vidnet forklaret, at hun ikke nu kan huske, om hun har forklaret som anført. A fortalte nok ikke vidnet alt.

C har supplerende forklaret, at der ikke var problemer mellem vidnet og tiltalte i november 2007, men de talte ikke sammen. Det var kun på

grund af B1, at vidnet bevarede kontakten til A, og de ringede jævnligt til hinanden - omkring hver 14. dag - og sendte sms'er. A sagde til ham, at hun nu ikke kunne mere, og derfor ville hun tage over til sin søster på Fyn. Det kan godt være, at telefonnummeret - - - rettelig tilhører ham. Det var tirsdag eller onsdag, hans søster ringede og fortalte, at A var død. Han blev vist afhørt samme dag. Det er rigtigt, at han natten mellem mandag og tirsdag havde kontakt med A's mobiltelefon frem til ca. kl. 01. Sms'erne handlede om A's private forhold. Der var nogle sms'er, han var sikker på ikke var skrevet af A. Han kan ikke i dag huske det nærmere indhold af sms'erne. Tiltalte har tidligere skrevet, som om han var A. Vidnet indleverede sin telefon til politiet. Forevist udskrift af sms, ekstrakten side 638, har vidnet forklaret, at det var en sms, han sendte mandag aften. Sms'en, ekstrakten side 639, var ikke fra den pågældende aften, men den dag, hans far havde fået en hjerneblødning. Forevist fotos af mobiltelefon, ekstrakten side 658 og 669, har vidnet forklaret, at han selv var til stede, da de pågældende fotos blev optaget. Han mener ikke, at denne sms er sendt af A. Det bygger han på den måde, ordene er sat sammen på. A stavede heller ikke knus med z.

Udspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at han på det pågældende tidspunkt boede ca. 3-4 km fra A og tiltalte. Han og A havde et godt forhold, og det havde

135

de stort set haft hele tiden. Han kan ikke huske, hvornår hans far fik en hjerneblødning, men det var nogen tid inden november 2007. Foreholdt afskrift af sms, ekstrakten side 640, har vidnet forklaret, at han har sendt denne til A, men den var ikke tiltænkt hende, men en anden person - tiltalte - der havde brugt hendes telefon. Vidnet mener, at sms'en er et svar på en sms, han havde modtaget fra tiltalte, men han kan ikke huske det nærmere. Han kan ikke huske, hvornår han sendte den pågældende sms. Der var ikke problemer mellem vidnet og A, da hans far var kommet hjem fra sygehuset. A havde fortsat kontakt til hans familie, efter de gik fra hinanden, men det måtte tiltalte ikke vide, for så ville han blive stiktosset.

Bente Schumacher har supplerende forklaret, at A ville være død af skudproppen i hjernen, idet den ville have medført vækseophobning i og nedpresning af hjernen. Forevist foto, ekstrakten side 301, vedrørende mærkerne ved siden af indskudshullet har vidnet forklaret, at disse kan stamme fra et gastryk fra boltapistolen, som har to små huller ved siden af udskudshullet. Knogleproppen blev fundet i afdødes venstre hjernehalvdel. Den passer nøjagtig i størrelsen med indskudshullet i kraniet. Forevist foto 1 i tillægsekstrakt IV, side 1, har vidnet forklaret, at det er et udsnit af kraniekalotten, og den knogleprop, der blev fundet i afdødes hjerne, er sat ind i hullet. Fotoet samme ekstrakt side 2 viser, at knogleproppen målte 12 mm. Det er fortsat hendes opfattelse, at A blev skudt med en boltapistol. Der var - bortset fra skudlæsionen - ikke noget på afdøde, der havde blødt, men hun havde en let blodtilsmudsning i venstre håndflade. Der blev ikke fundet sædceller i A. Et hundekranium er som en æggeskal og ikke så hårdt som et menneskekranium, og det kan være grunden til, at der ikke var dannet en prop i hundens hjerne.

Det blev ved mikroskopi konstateret, at der var dannet celler omkring indskudskanalen i A's hjerne, og det viser, at hun har levet nogle timer efter skuddet. Ved findestedsundersøgelsen var der begyndende forrådnelse, og dødsstivheden var aftagende, og A havde derfor været død i mere end 24 timer forud for den 28. november 2007 kl. 13.00.

Hvis en person er bevidstløs på grund af kulilteforgiftning i 24 timer, vil vedkommende nok få en eller anden form for hjerneskade. Hvis personen i stedet er bevidstløs i 24 timer på grund af noget medicin, der har været puttet i en øl, som personen har drukket, så vil vedkommende ikke nødvendigvis få en hjerneskade. I sidstnævnte tilfælde behøver personen ikke nødvendigvis være bevidstløs, men kan sove dybt.

Udspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at kulilte er meget giftigt, og fra man får det dårligt med kvalme og opkastning, til man bliver bevidstløs, er der ikke langt. Der er et noget længere spænd, hvis det er medicin, man har indtaget. Hastigheden af nedbrydningen af kulilte er afhængig af personens vejrtrækning. Hvis man trækker vejret langsomt, vil det tage længere tid at nedbryde kulilte.

Foreholdt, at indskudshullet i huden på A ifølge obduktionserklæringen, ekstrakten side 246, 2. afsnit i resume og konklusion, var 6 mm, og at indskudshullet midt i panden på hunden ifølge obduktionserklæringen, ekstrakten side 309, 2. afsnit under resume og konklusion, var 10 mm, har vidnet forklaret, at man ikke kan sige, at hunden er skudt med et andet våben, for hullet i hunden vil typisk blive større, fordi dens kranium er blødere. Hun kan ikke sige med sikkerhed, om A og hunden er skudt med samme våben.

Man kunne se i elektronmikroskopet, at der var kommet nye celler til A's hjerne efter skuddet, og det viser, at hun har levet i timer efter skuddet, men vidnet kan ikke sige, hvor mange timer det drejer sig om. Fremmedlegemet kan have fremskyndet processen med celledannelse. A havde været død i mere end 24 timer regnet fra den 28. november 2007 kl. 13, men ikke i mere end 3 døgn. Høj rumtemperatur øger hastigheden af forrådnelsen, men der er ved vurderingen af dødstidspunktet taget højde for, at der havde været brand i ejendommen.

P har supplerende forklaret, at der er 2 svideovne på fabrikken. Det er det samme personale, der starter disse ovne op, og de møder kl. 5 om morgenen. Det var ikke tiltaltes opgave at starte ovnene. Der er normalt ikke nedbrud på ovnene, men hvis kæden stopper, kan det blive nødvendigt at slukke ovnene. De tændes da efterfølgende af det samme personale, som tænder dem om morgenen. Ham bekendt var der ikke nedbrud i ovnene, de sidste dage tiltalte var på arbejde. Ham bekendt har tiltalte ikke startet ovnene op, de sidste dage han var på arbejde. Svideovnene åbnes kl. 06.20. Normalt tændes de, ligesom man tænder en gasgrill. Hvis det undtagelsesvis ikke lykkes, bruges en gasbrænder, men afstanden til ovnen er da på ca. 1 m, og man skal være meget uheldig for at brænde sig i den forbindelse. Hvis en gris falder af krogen, falder den ned i ovnen. Hvis ilden dør ud, må ovnen genstartes, og det foretages af det samme personale, som har tændt den om morgenen. Grise, der er faldet ned i ovnen, trækkes ud med en krog, der er på en 2½ m lang stang. Det er varmt, men man brænder sig ikke, og man kan efter vidnets opfattelse ikke ved den operation brænde håret på armene. Det er ikke hver dag, der er en gris, som falder ned. Han mener ikke, at der var grise, som faldt ned, de sidste dage tiltalte var på arbejde.

Udspurgt af forsvareren har vidnet supplerende forklaret, at tiltalte i 1-1½ time om morgenen opholdt sig i nærheden af det personale, der havde med ovnene at

136

gøre. Han ved ikke, om der er forsvundet bolt-pistoler fra slagteriet.

B3 har supplerende forklaret, at hun jævnligt talte med sin mor. Det er ikke hendes opfattelse, at forholdet mellem hendes mor og tiltalte var blevet forværret, i tiden op til moderen døde. Det var frivilligt, at hendes mor flyttede sammen med tiltalte. Hun mener, at tiltalte ændrede karakter, når hun og hendes storebror var på besøg. Hendes mor ringede nogle gange og var ked af sit forhold til tiltalte, men hun uddybede det ikke nærmere. Hendes mor søgte anden bolig, fordi hun ikke kunne lide at være der, og hun kunne ikke længere klare det psykisk. Hun er sikker på, at hendes mor forsøgte at holde det hemmeligt over for tiltalte, at hun søgte anden bolig.

Udspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at hun besøgte moderen 5-10 gange i 2007, senest i weekenden godt en uge inden hendes mor døde. Tiltalte og hendes mor havde 3 computere, heraf 1 bærbar. Hun lagde ikke mærke til, om den bærbare var der, den sidste weekend hun besøgte sin mor. Hun husker ikke, om de havde et surround-anlæg.

B2 har supplerende forklaret, at han fortsat bor sammen med sin kæreste. Hans mor var svag og nem at dominere. Når vidnet var sammen med tiltalte, var han meget flink og hjælpsom. Det var meget ubehageligt for vidnet, når hans mor ringede og beklagede sig over forholdet til tiltalte. Tiltalte behandlede B1 dårligt, og B1 var meget nervøs. Det var 1-2 år før november 2007, at hans mor begyndte at tale om at flytte fra tiltalte. Hans mor fortalte, at hun havde meldt sig ind i en boligforening i Herning. Når posten kom, var hans mor på arbejde, medens tiltalte, der havde natarbejde, var hjemme. De mails, som boligforeningen sendte til hans mor, fik hun heller ikke. Boligforeningen spurgte hende på et tidspunkt, hvorfor hun ikke havde svaret på deres breve eller mails. Hans mor hemmeligholdt over for tiltalte, at hun søgte anden bolig.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at moderen og tiltalte havde hver deres emailadresse. De havde hver deres computer, men han ved ikke, om de havde 2 internetopkoblinger. Der var 2 fungerende stationære computere i huset. Den bærbare computer stod i et skab, fordi den var i stykker. Han kan ikke udelukke, at den måske kan have virket i en måned eller to. Ham bekendt var der ikke andre bærbare computere, men han kan ikke udelukke, at det var tilfældet.

Q har supplerende forklaret, at han er kriminaltekniker og kun arbejder med undersøgelse af gerningssteder. Politiet undersøger først de ydre områder og arbejder sig herefter ind mod gerningsstedet for at lave en egentlig gerningsstedsundersøgelse og sikre umiddelbare spor. Der var ikke tvivl om, at arnestedet var i hundekurven, og vidnet var ikke i tvivl om, at branden var påsat. Der var en trætrappe, som ilden nemt kunne have bredt sig til, men branden er efter hans opfattelse slukket, fordi der ikke har været ilt nok. Der var sod i køkkenet og stuen i en højde på - så vidt vidnet husker - ca. 1 m fra gulvet. Ved en brand bliver der varmest ved loftet, og billedet i stuen var faldet ned på grund af varme. De ser ofte, at gardinerne falder ned i forbindelse med brande, og han mener også, at det er på grund af varmen, at persiennerne i huset var faldet delvis ned. Der var ikke rod eller tegn på drikkelag i huset - hverken i stueetagen eller på 1.-salen. Der var heller ikke tegn på indbrud eller røveri. Der var ingen skuffer eller skabe, der stod åbne. Der var røgskader på 1.-salen, men ikke øvrige skader. I soveværelset lå der tøj ved siden af sengen, men der var ellers ordentligt. Der stod en kuffert i stuen. Det lignede, at der var en, der var kommet hjem fra en rejse.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at der var et sodlag i huset, og det vanskeliggjorde optagelsen af fingeraftryk. Aftrykkene blev taget af teknikere fra fingeraftrykssektionen i København. Det kan godt være, at aftrykkene først blev taget i januar måned, men det betyder ikke noget, for huset var da fortsat sikret. DNA ødelægges af høje temperaturer. Han sikrede sig ikke cigaretskoddene i forbindelse med gerningsstedsundersøgelsen, og de blev heller ikke sikret efterfølgende. Kollegerne har nok vurderet, at de ikke kunne bruges, fordi der havde været brand, men de burde nok have været sikret. De tjekker typisk elektriske apparater, herunder clockradioer, for at se, hvornår de er gået i stå, med henblik på at fastslå, hvornår strømmen er gået. Vidnet bemærkede ikke nogen vejrstation i huset. Hvis der var en vejrstation på stedet, var det nok en fejl, at de ikke undersøgte den nærmere, bl.a. med henblik på at få fastlagt tidspunktet for brandens opståen.

På anklagerens forespørgsel har vidnet forklaret, at digitale clockradioer går i nul, hvis strømmen afbrydes.

R har forevist en bolt-pistol og gennemgået dens funktioner nærmere. Vidnet har herefter supplerende forklaret, at gastrykket kommer ud af to huller, der er placeret på hver sin side af det sted, hvor boltten kommer ud. De kaldes gastrykshuller. Hvis pistolen holdes mod en hud, når den affyres, giver gastrykket svidninger i huden svarende til de mærker, man kan se på hver sin side af indskudsstedet i A's pande. Ham bekendt findes der ikke andre våben end bolt-pistoler, der ikke har et projektil. Der kommer krudtslamspartikler fra fængelhatten ud ved skud med en

boltpistol. De kan aftapes og kan tælles ved anvendelse af et mikroskop. Krudtslamspartiklerne indeholder bly, barium og antimon. Han kan ikke afvise, at partikler kan overføres fra et menneske til et andet ved berøring. Krudtslamspartiklerne brænder sig ikke fast, men sætter sig derimod løst på huden og tøjet, og de falder let af. Man plejer derfor

137

at sige, at krudtslamspartikler helst skal aftapes inden 3 timer på huden, men de forgår ikke. De kan sidde længere tid på tøj. Fyrværkeri efterlader ikke krudtslamspartikler.

Forevist foto, ekstrakten side 970, har vidnet forklaret, at der findes patroner til boltpistoler med forskellig styrke, og han har brugt den svageste i forbindelse med prøveskydningen. Selve hullet bliver samset ud, fordi det forreste af boltpistolen er en hul spids. Han har sammenholdt resultatet af prøveskydningen med de beskadigede dele af A's kranium, og de svarede godt til den beskadigelse, der skete ved prøveskydningen.

Udspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at han ikke ved, om man kan købe en boltpistol i et byggemarked. Han har hørt, at der findes forskellige kalibre på boltpistoler, men han har selv kun set en kaliber 9. Der er ikke rekyl ved afgivelse af skud med en boltpistol. Krudtslamspartiklerne spredes via løbet i forbindelse med gastrykket. Der kommer ikke umiddelbart krudtslamspartikler ud på det sted, hvor man holder pistolen, medmindre man efterfølgende skiller den ad. Man må forvente at finde flest krudtslamspartikler omkring det sted, hvor boltpistolen rammer. Man finder typisk mellem 3 og 10 partikler på en person, der afgiver skud med en almindelig pistol. Det lyder umiddelbart af meget, at der er fundet 51 partikler på afdødes venstre hånd. Partiklerne bliver hvirvlet rundt i luften, og det er tilfældigt, hvor de lander. Hvis den, der skyder, får partikler på hånden, må man også forvente, at der kommer partikler på tøjet. Partikler brænder sig ikke fast, men sidder løst, og kan derfor godt overføres.

S har supplerende forklaret, at tiltalte under en afhøring oplyste, at han havde opbevaret henholdsvis 15.000 kr. og ca. 40.000 kr. i huset. Vidnet tog herefter ud og kiggede efter i den habit, som tiltalte havde sagt, han opbevarede penge i, men der var ikke nogen penge. Habitten hang på en bøjle i skabet i soveværelset. Den hang pænt i skabet. Der hang noget plastik som fra et renseri uden på habitten, og som han husker det, hang plastikken også pænt. På natbordet i soveværelset lå der en guldkæde, som tiltalte havde spurgt efter under en afhøring. Guldkæden lå frit fremme. Der stod en mælkejunge ved siden af natbordet i samme side, som guldkæden lå. I mælkejungen så vidnet, at der lå nogle mønter, men han ved ikke hvor mange. Efter det indbrud, der senere var i huset, fortalte tiltalte, at der havde været 4.300 kr. i mælkejungen. Tiltalte havde forklaret, at de 15.000 kr. var i en plastikbøtte, men den fandt de ikke.

Forevist teleliste, ekstrakten side 722, har vidnet forklaret, at det telefonnummer, der står længst til venstre, er afsenderens, og det til højre er modtagerens. Nummeret - - - tilhørte A. Nummeret - - - tilhørte C. Den første sms, der blev sendt fra A's telefon til C's telefon, var kl. 21.49. Det er de 3 sms'er, der er anført som afsendt henholdsvis kl. 21.49.55, 21.50.00 og 21.50.05. De er sendt og modtaget som én sms, der har været for lang til, at den teknisk kunne rummes inden for én sms. Det samme gælder for de 3 næste sms'er, der den pågældende aften blev sendt fra A's telefon til C's. De 4 sms'er står derfor i blokke. Sidste aktivitet mellem A's og C's telefon var den 28. november 2007 kl. 01.06.10. Vidnet har telefonisk kontaktet teleselskabet, der har oplyst, at når man trykker på send, så registreres sms'en som afsendt. Der er derfor ikke tvivl om de tidspunkter, der er angivet i telelisterne. Vidnet er bekendt med, at de to telefoner lå på køkkenbordet og den tredje ved en reol i køkkenet. De var alle sodsværtede. A's mobiltelefon gik den 27. november 2007 om aftenen og frem til den 28. november 2007 kl. 01.06 på sendemaster beliggende i nærheden af [T's bopæl]. Der er

intet i sagen, der indicerer, at A's mobiltelefon i den nævnte periode skulle have befundet sig på et andet sted end [T's bopæl].

Udspurgt af forsvareren har vidnet forklaret, at det er rigtigt, at tiltalte lige fra starten nægtede sig skyldig og fortalte, at der havde været 3 fremmede personer i huset. De har forsøgt at få fastlagt tidspunktet for brandens opståen, bl.a. ved at ringe til elselskabet og ved at undersøge computere fra huset, men det gav ikke noget svar. Vidnet har også ringet til TDC, der heller ikke kunne bidrage. Tiltalte oplyste først om en vejrstation, efter at gerningsstedet var frigivet. Vidnet har ikke personligt undersøgt, om elektriske apparater i huset eventuelt kunne vise, hvornår strømmen var gået, for det var Kriminalteknisk Afdeling, der stod for gerningsstedsundersøgelsen. Der var ikke stor sandsynlighed for at finde fingeraftryk på grund af sodsværtningen, men man forsøgte alligevel. Aftrykene blev udtaget af teknikere fra fingeraftrykssektionen. Det skete i januar måned. Vidnet ved ikke, hvorfor man ikke forsøgte af tage aftrykene tidligere, men gerningsstedet var fortsat plomberet den 16. januar 2008, da aftrykene blev udtaget. Det var først senere, der var indbrud i huset.

Udspurgt af anklageren har vidnet yderligere forklaret, at det er ham, der har udarbejdet rapporten af 10. december 2007 vedrørende undersøgelse af C's mobiltelefon, ekstrakten side 635 og 636. C's mobiltelefon blev undersøgt af den nationale it-efterforskningssektion (Nitec). Da vidnet modtog mobiltelefonen retur efter endt undersøgelse, var den sms, C sidst havde modtaget fra A, fortsat i telefonen, og den skrev vidnet ned, således som det er gengivet ekstrakten side 636. De andre sms'er var ikke længere i mobiltelefonen.

På forsvarerens forespørgsel har vidnet forklaret, at han fotograferede den sms, der var sendt den 26. november 2007, ekstrakten side 658 og 659, fra A's telefon

138

til C's, allerede før han sendte telefonen til undersøgelse hos Nitec.

Landsrettens begrundelse og resultat:

Skyldsspørgsmålet

Der er om skyldsspørgsmålet afsagt følgende

Kendelse:

Af de grunde, der er anført af byretten, tiltrædes det også efter bevisførelsen for landsretten, at det kan lægges til grund, at A er skudt med en boltpistol, at skuddet var dødeligt, men ikke dræbte hende, og at hun er død af kulilteforgiftning forårsaget af den røgforgiftning, hun blev påført i forbindelse med den påsatte brand.

Tiltalte har for landsretten gentaget sin forklaring for byretten og har yderligere forklaret, at han - mens de 3 mænd var i huset - hørte, at A sagde, at hunden skulle gå ud og passe på far, og at de afsvedne hår på hans hånd kan skyldes, at han på sit arbejde havde svejset eller anvendt en skærebrænder.

Det lægges efter K's forklaringer for henholdsvis byretten og landsretten til grund, at hun den 27. november 2007 ca. kl. 10 i Sunds så en lyseblå Toyota Corolla. Hun udpegede efterfølgende tiltalte i en fotomappe hos politiet. Efter hendes forklaring fortalte hun politiet, at hun var 95 % sikker på, at det var ham, som hun havde udpeget, der sad i Toyotaen, og i såvel byretten som landsretten har hun forklaret, at hun er 99,9 % sikker.

Efter M's forklaring lægges det til grund, at han mandag den 26. november 2007 ca. kl. 23 kunne se den nederste halvdel af en person, som han antog var en kvinde, sidde i stuen i ejendommen - - - nr. 64.

Med disse bemærkninger og af de grunde, der i øvrigt er anført af byretten, er det også efter bevisførelsen for landsretten ubetænkeligt at tilsidesætte tiltaltes forklaring.

Det tiltrædes også efter bevisførelsen for landsretten, at det er lagt til grund, at tiltalte arbejdede på et slagteri, hvor der blev benyttet boltpistoler.

Det tiltrædes endvidere, at det efter de forklaringer, der er afgivet af afdødes søster, G, og afdødes børn B3 og B2, er lagt til grund, at tiltalte og A havde et turbulent samliv, ligesom det efter G's forklaring må lægges til grund, at forholdet var tilspidset i tiden op mod A's død.

Efter forklaringerne fra de samme vidner samt efter oplysningerne fra - - - Andelsboligforening lægges det endvidere til grund, at A ville fraflytte hjemmet til egen lejlighed, men at de breve, som boligforeningen sendte til hende, hvori de tilbød hende lejligheder, ikke blev besvaret.

Det tiltrædes endvidere, at det er lagt til grund, at tiltalte den 24. november 2007 tankede benzin i en dunk, at dunken ikke efterfølgende var på den plads, som tiltalte havde oplyst, og efter den brandtekniske undersøgelse må det antages, at den har været brugt til branden.

Det er ovenfor lagt til grund, at K den 27. november 2007 ca. kl. 10 i Sunds så en lyseblå Toyota Corolla. Hun udpegede efterfølgende tiltalte i en fotomappe hos politiet. Efter hendes forklaring fortalte hun politiet, at hun var 95 % sikker på, at det var ham, som hun havde udpeget, der sad i Toyotaen, og i såvel byretten som i landsretten har hun forklaret, at hun er 99,9 % sikker.

Efter H's forklaringer oplyste tiltalte, da han om morgenen den 28. november 2007 henvendte sig på H's ejendom, at hans kone blødte, og at hunden var blevet tavs.

Det tiltrædes endvidere, at det er lagt til grund, at tiltalte havde krutslamspartikler på sig, der efter våbenteknikerens forklaring stammer fra en fænghætte, at der efter den kriminaltekniske erklæring var motorbenzin på tiltaltes jakke, skjorte og træsko, og at det fremgår af de tekniske erklæringer efter undersøgelsen af brandstedet, at der er anvendt motorbenzin. Endvidere var tiltaltes behåring på højre hånd let brændt.

På denne baggrund er det også efter bevisførelsen for landsretten bevist, at det er tiltalte, der har skudt A i hovedet med en bolt-pistol, hvilket med sikkerhed ville have medført døden, og derefter har sat ild til huset, hvorved A, der befandt sig i huset og endnu ikke var død, blev røgforgiftet og døde.

Det må efter de retsmedicinske erklæringer og Bente Schumachers forklaringer lægges til grund, at A, efter at hun var skudt med en bolt-pistol, fortsat trak vejret og endnu gjorde det, da tiltalte satte ild på. På denne baggrund er det ubetænkeligt at lægge til grund, at tiltalte, da han antændte ild, indså, at hun var i live, anså det for overvejende sandsynligt, eller at han tog risikoen for, at dette var tilfældet, med i købet.

Det tiltrædes derfor, at tiltalte er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237 i forhold 1 samt - da ejendommen tilhørte andre - i straffelovens § 181, stk. 1, i forhold 2.

Thi bestemmes:

Det tiltrædes, at tiltalte, T, er skyldig i overtrædelse af straffelovens § 237 og § 181, stk. 1.

Straffastsættelse m.v.

Udgangspunktet for strafudmålingen i sager vedrørende samlivsrelaterede drab var før 1993 fængsel i 12 år. Imidlertid fastsatte Højesteret i de domme, der er gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1993.742 og 1993.847, straffen for drab af henholdsvis en samlever og en ægtefælle til fængsel i 10 år. I den førstnævnte dom, hvor der i landsretten var idømt fængsel i 10 år, og hvor anklagemyndigheden for Højesteret påstod skærpelse, er der bl.a. anført følgende:

139

»Anklagemyndigheden har til brug for Højesteret tilvejebragt oplysninger om strafniveauet i drabssager i de øvrige nordiske lande og har bl.a. på denne baggrund anført, at en vis nedsættelse af strafniveauet i sager om drab på ægtefælle eller samlevende kunne overvejes. Anklagemyndighedens påstand for Højesteret er nedlagt for at stille Højesteret frit.«

I retspraksis har udgangspunktet herefter været fængsel i 10 år for drab i samlivsrelaterede forhold, hvorimod det almindelige udgangspunkt ved fastsættelsen af straffen for drab i andre tilfælde er 12 år.

Anklagemyndigheden har under denne sag anført, at udgangspunktet i sager vedrørende drab i samlivsrelaterede forhold bør svare til udgangspunktet i sager om andre drab.

Rigsadvokaten har til brug for en redegørelse fra oktober 2008 om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg tilvejebragt oplysninger om strafniveauet i drabssager fra de øvrige nordiske lande. I redegørelsen er der herom anført:

»3.8.2. Norge

Den norske straffelov indeholder følgende bestemmelse vedrørende drab:

»§ 233. Den som forvolder en andens Død, eller som medvirker dertil, straffes for Drab med Fængsel i mindst 6 Aar.

Har den skyldige handlet med Overlæg, eller har han forøvet Drabet for at lette eller skjule en anden Forbrydelse eller unddrage sig Straffen for en saadan, kan Fængsel inntil 21 år anvendes. Det samme gjælder i Gjentagelsestilfælde samt hvor forøvrigt særdeles skjærpene Omstændigheder foreligger.«

Den norske rigsadvokat har ved brev 7. marts 2007 oplyst, at den norske anklagemyndighed har arbejdet på at få strafniveauet i drabssager hævet, hvilket i et vist omfang har vundet gehør i den norske Højesteret. Rigsadvokaten har anført, at det er vanskeligt at angive et præcist udgangspunkt eller »normalniveau« for strafudmålingen i *almindelige drabssager*. Det er dog rigsadvokatens opfattelse, at niveauet gennem de sidste år er hævet fra ca. 8 år til 10-11 års fængsel, og at denne udvikling næppe er afsluttet. Hvis der foreligger »særdeles skærpene omstændigheder«, f.eks. hvis gerningsmanden har påført forurettede et stort antal knivstik, forurettede har lidt i nogen tid, eller der foreligger andre lignende omstændigheder, som ikke er usædvanlige i drabssager, vil straffen kunne hæves til ikke under 13 års fængsel, medmindre der foreligger andre ekstraordinære omstændigheder.

Rigsadvokaten har oplyst, at der ikke foreligger norsk højesteretspraksis fra de senere år vedrørende drab i *samlivsforhold*, men at det er vanskeligt i nyere norsk retspraksis at finde støtte for, at drab på ægtefælle eller samlever skal straffes mildere end drab begået mod andre personer. Tværtimod er det Rigsadvokatens opfattelse, at den senere tids fokus i Norge på bekæmpelse af »vold i nære relationer« let vil kunne føre til strengere straf end ellers. Vedrørende drabsforsøg har Rigsadvokaten anført, at der har været for få højesteretssager til at angive et sikkert normalniveau for strafudmålingen.

Rigsadvokatens udtalelse er vedlagt en oversigt over norske højesteretsdomme i drabssager siden 2000.

Vedrørende samlivsrelaterede drab henviser rigsadvokaten til en højesteretsdom (Rt-2005-1782), hvor en 32-årig mand blev idømt 14 års fængsel for i 2005 at have dræbt moderen til sit barn. Drabet blev begået i forbindelse med et skænderi i en lejlighed, hvor kvinden havde beskyldt manden for at lyve, og hvor manden var vred og skuffet over, at kvinden ikke ville opgive ham som fader til hendes nyfødte søn. Manden stak herefter kvinden, der holdt spædbarnet på sin arm, en gang i ryggen med en kniv: En datter, der var født i 1997, var vidne til, at moderen døde. Der er ikke anført nærmere oplysninger om samlivsforholdets karakter.

Vedrørende samlivsrelateret drabsforsøg er der i oversigten nævnt en højesteretsdom (Rt-2001-661), hvor en 46-årig mand i landsretten var blevet idømt 4 års fængsel for i 1999 at have stukket en kvinde flere gange med en kniv bl.a. i halsen. Domfældte havde haft et kærestelignende forhold til kvinden. Kvinden havde nogle uger forud for drabsforsøget afsluttet forholdet, men domfældte havde alligevel flere gange indfundet sig på steder, hvor kvinden var. På gerningstidspunktet havde domfældte gemt sig i nærheden af kvindens bopæl for at opsøge

hende, når hun kom hjem. Højesteret afviste anken, idet Højesteret ikke fandt straffen for streng.

3.8.3. Sverige

Den svenske straffelov indeholder følgende bestemmelser vedrørende drab:

»1 §. *Mord*. Den som berövar annan livet, dömes för *mord* til fængelse i tio år eller på livstid.

2 §. *Dråp*. Är brott som i 1 § sägs med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt, dömes för *dråp* til fängelse, lägst sex och högst tio år.«

Den svenske rigsadvokat har i brev af 9. februar 2007 oplyst, at der efter svensk retspraksis ikke idømmes en lempeligere straf, hvis der er tale om samlivsrelateret drab. Rigsadvokaten har i den forbindelse henvist til præmisserne i en landsretsdom fra 2006 vedrørende drab i samlivsforhold, hvoraf fremgår, at det var en strafskærpelse omstændighed, at drabet blev begået mod en nærtstående, og tiltalte blev bl.a. på den baggrund idømt fængsel på livstid.«

En sammenligning med strafudmålingen i tilsvarende sager i Norge og Sverige synes herefter ikke længere at tale for et lavere udgangspunkt i sager om samlivsrelateret drab.

140

Straffen for vold er endvidere blevet skærpet efter 1993, senest i 2002, og hensynet til den indbyrdes sammenhæng mellem på den ene side vold, navnlig vold med døden til følge, og på den anden side drab udøvet over for ægtefæller eller samleverer taler for, at udgangspunktet i sidstnævnte sager forhøjes.

Der er i straffelovens § 82 opregnet omstændigheder, der ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som formildende omstændigheder, herunder at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller personer med tilknytning til denne ved et uretmæssigt angreb eller en grov fornærmelse, jf. § 82, nr. 5, eller at gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen, jf. § 82, nr. 7. Straffelovens § 82 finder også anvendelse i sager om samlivsrelaterede drab, og der er ikke reale grunde, der taler for, at den omstændighed, at det er ægtefællen eller samleveren, der dræbes, i sig selv skal medføre, at der antages at foreligger formildende omstændigheder.

Der har på denne baggrund været enighed blandt de voterende om, at udgangspunktet for drab på en ægtefælle eller samlever skal være fængsel i 12 år svarende til udgangspunktet i andre drabssager.

Der har endvidere været enighed om, at der ikke foreligger formildende omstændigheder i sagen.

Der har tillige været enighed om, at det er en skærpelse omstændighed, at tiltalte har anvendt såvel bolt pistol som ildspåsættelse ved drabet, samt at han ud over drabet på A tillige er dømt for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1.

Der er afgivet 17 stemmer for at fastsætte straffen til fængsel i 12 år. Disse stemmeafgivende har lagt vægt på, at overtrædelsen af straffelovens § 181, stk. 1, havde en nær sammenhæng med drabet, og at dette forhold derfor ikke giver tilstrækkeligt grundlag for at fravige det nævnte udgangspunkt, ligesom der heller ikke foreligger særlige omstændigheder i øvrigt, der kan begrunde en fravigelse af udgangspunktet.

Der er afgivet 1 stemme for at fastsætte straffen til fængsel i 13 år. Denne voterende har lagt vægt på de skærpelse omstændigheder, der er nævnt ovenfor.

Der træffes afgørelse efter stemmeftallet.

Landsretten forhøjer herefter straffen til fængsel i 12 år.

De juridiske dommere tiltræder dommens afgørelse om forsørgertabserstatning og godtgørelse til B1 ved værgeren C, dog således at beløbet skal indbetales i godkendt forvaltningsafdeling.

Som sagen er forelagt landsretten, tager de juridiske dommere ikke erstatningskravet fra If Skadeforsikring under påkendelse, men udskyder det til eventuelt civilt søgsmål, jf. retsplejelovens § 992, stk. 1.

Med de anførte ændringer stadfæster landsretten dommen.

Højesterets dom.

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Herning den 26. november 2008 og af Vestre Landsrets 5. afdeling den 7. maj 2009.

I pådømmelsen har deltaget ni dommere: Poul Sørensen, Peter Blok, Asbjørn Jensen, Børge Dahl, Poul Søgaard, Niels Grubbe, Jon Stokholm, Jens Peter Christensen og Henrik Waaben.

Påstande

Dommen er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse til fængsel i 13 år.

Tiltalte, T, har påstået straffen nedsat til fængsel i 10 år.

Sagens baggrund

I Rigsadvokaten Informerer nr. 3/1993 af 10. februar 1993 og nr. 12/1993 af 4. juni 1993 omtales en offentlig diskussion om strafniveaue for familiedrab, herunder at Rigsadvokaten havde givet udtryk for, at straffen formentlig uden skade kunne sænkes »fra de nuværende 10-12 års fængsel til 8-10 års fængsel for visse typer af samleverdrab«. Af Rigsadvokaten Informerer nr. 3/1993 fremgår det således bl.a., at Rigsadvokaten havde peget på:

»... at straffene for drab i de øvrige nordiske lande er langt lavere end i Danmark, og at jeg ikke mente, at der var nogen præventiv funktion forbundet med at opretholde et strafniveau på 10-12 års fængsel for en særlig gruppe af drab, nemlig drab på nære pårørende, typisk ægtefæller og samleverer, hvor drabet er udløst af dybtgående og ofte langvarige familiemæssige konflikter mellem mennesker, der »på godt og ondt« har levet i et samliv i længere tid«.

I Højesterets dom af 2. juni 1993, gengivet i UfR 1993 s. 742, fastsættes straffen for drab på samlever til fængsel i 10 år. Af dommen fremgår bl.a., at anklagemyndigheden til brug for Højesteret havde tilvejebragt oplysninger om strafniveaue i drabssager i de øvrige nordiske lande, og at anklagemyndigheden bl.a. på denne baggrund havde anført, at en vis nedsættelse af strafniveaue i sager om drab på ægtefælle eller samlevende kunne overvejes, således at påstanden om skærpelse af straffen alene var nedlagt for at stille Højesteret frit.

I Højesterets dom af 17. august 1993, gengivet i UfR 1993 s. 847, om drab på ægtefælle hedder det bl.a.:

»Efter Højesterets dom af 2. juni 1993 [UfR 1993 s. 742] er en straf af fængsel i 10 år udgangspunktet i sager om drab på ægtefælle eller samlever.«

141

I retspraksis har der herefter været et fast udgangspunkt på fængsel i 10 år for drab i samlivsrelaterede forhold, mens udgangspunktet i andre sager om drab er blevet 12 år. Det hedder således i Højesterets dom af 20. november 2008, gengivet i UfR 2009 s. 433, bl.a.:

»Det almindelige udgangspunkt ved fastsættelsen af straffen for drab er fængsel i 12 år, mens udgangspunktet ved drab i samlivsforhold er fængsel i 10 år. Denne forskel er begrundet i, at drab i samlivsforhold typisk er begået under indflydelse af en særlig følelsesmæssig belastning. På denne baggrund kan der kun under ganske særlige omstændigheder blive tale om nedsættelse af straffen i forhold til udgangspunktet på fængsel i 10 år med henvisning til straffelovens § 82, nr. 7, om bl.a. tilfælde, hvor gerningen er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse.«

Anklagemyndighedens påstande om strafudmåling har været i overensstemmelse hermed.

I de senere år har spørgsmålet om, hvorvidt der fortsat bør gælde et lavere udgangspunkt for straffen i sager om samlivsrelateret drab end i øvrige drabssager, atter været genstand for debat, og Justitsministeriet

anmodede ved brev af 21. september 2007 Rigsadvokaten om at foretage en nærmere vurdering af strafniveauet i sager om vold i familierelationer i forhold til sager om tilsvarende vold i andre relationer.

Det hedder i Rigsadvokatens redegørelse fra oktober 2008 til Justitsministeriet om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg bl.a.:

»1. Indledning

Justitsministeriet har ved skrivelse af 21. september 2007 anmodet Rigsadvokaten om at foretage en nærmere vurdering af strafniveauet i sager om vold i familierelationer i forhold til sager om tilsvarende vold i andre relationer.

Justitsministeriet har i den forbindelse anmodet Rigsadvokaten om på grundlag af en gennemgang af retspraksis at vurdere, om en eventuel forskel i det generelle strafniveau alene skyldes, at der i sager om vold i familierelationer oftere foreligger omstændigheder, som efter straffelovens almindelige strafudmålingsregler normalt skal tale for en mildere straf, eller om der kan være behov for nye initiativer med henblik på at sikre en ensartet vurdering af voldssager.

Rigsadvokaten har på den baggrund foretaget en gennemgang af straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabsforsøg. Gennemgangen omfatter sager, hvor der er begået vold mod eller drab/drabsforsøg på ægtefælle, samlever, kæreste eller lignende eller en person, som gerningsmanden tidligere har haft et sådant forhold til. Redegørelsen omfatter derimod ikke vold og drab/drabsforsøg i andre samlivsrelationer, f.eks. i forhold til børn, forældre, søskende eller lignende.

Redegørelsen er delt op i to hovedafsnit. Første del af redegørelsen (afsnit 2) vedrører samlivsrelateret vold og bygger på en række byrets- og landsretsdømme afsagt i slutningen af 2006 og i 2007, mens anden del af redegørelsen (afsnit 3) vedrører samlivsrelateret drab og drabsforsøg og bygger på nyere højesteretspraksis. Herudover indeholder redegørelsen et mindre afsnit om jalousidrab begået mod tredjemand (afsnit 4).

...

Afsnit 2. *Samlivsrelateret vold*

...

Afsnit 2.2. *Strafskærpelser vedrørende vold*

Der er i de senere år gennemført flere strafs-kærpelser vedrørende vold.

I 1994 blev straffeloven ændret med henblik på en forhøjelse af straffene ved vold i gentagelsestilfælde, og i 1997 blev straffeloven ændret med henblik på en skærpelse af straffen i de særligt grove voldstilfælde.

Senest er strafferammerne i straffelovens bestemmelser om vold forhøjet ved lov nr. 380 af 6. juni 2002, idet strafferammen i straffelovens § 244 om simpel vold blev hævet fra fængsel indtil 1 år og 6 måneder til fængsel indtil 3 år. Strafferammen i § 245 om kvalificeret vold blev hævet fra fængsel indtil 4 år til fængsel indtil 6 år, og strafferammen i § 246 om vold under særdeles skærpene omstændigheder blev hævet fra fængsel indtil 8 år til fængsel indtil 10 år. Lovændringen trådte i kraft den 8. juni 2002.

Formålet med forhøjelsen af strafferammerne i straffelovens §§ 244 - 246 var ifølge bemærkningerne til lovforslaget i højere grad at lade strafniveauet afspejle den krænkelse af offeret, der finder sted ved forbrydelser af personfarlig karakter, herunder ved voldskriminalitet.

Lovændringen tilsigtede, at straffen i voldssager gennemgående forhøjes med omkring en tredjedel i forhold til den straf, der efter hidtidig praksis ville være fastsat af domstolene. Det forhøjede strafniveau på omkring en tredjedel skal anvendes i de sager, der falder ind under straffelovens to bestemmelser om den grove vold, jf. straffelovens § 245 og § 246. For så vidt angår strafudmålingen for vold omfattet af straffelovens § 244 var følgende anført i bemærkningerne til lovforslaget:

»Forslaget tilsigter derfor, at den nævnte forhøjelse med omkring en tredjedel i forhold til nuværende praksis som overvejende hovedregel ligeledes skal slå igennem i voldssager, der er omfattet af straffelovens § 244. Det gælder f.eks. sager om såkaldt gadevold, hvor gerningsmanden på gaden eller tilsvarende steder overfalder en person, som gerningsmanden ikke kender, og hvor ofret hverken ved ord eller handling kan siges at have foranlediget volden. Her bør der således ske en forhøjelse af strafniveauet også i de tilfælde, hvor gadevolden ikke har haft en så grov karakter, at forholdet er

142

omfattet af straffelovens §§ 245 eller 246. Det samme gælder med hensyn til f.eks. sager om såkaldt familievold - det vil sige vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste mv. - samt sager om vold mod børn.«

Det fremgår således udtrykkeligt, at der ved lovændringen også tilsigtes en forhøjelse af straffene i sager om vold mod ægtefælle, samlever eller kæreste.

Efter lovændringen har Rigsadvokaten flere gange foretaget undersøgelser af strafniveauet i voldssager. Senest har Rigsadvokaten i juni 2007 afgivet en redegørelse til Justitsministeriet herom.

...

2.6. *Rigsadvokatens vurdering og konklusion vedrørende straffene for samlivsrelateret vold*

...

Sammenfattende vedrørende strafudmålingsfaktorerne i sager om samlivsrelateret vold er det rigsadvokaturens opfattelse, at de momenter, der enten udtrykkeligt er tillagt betydning i præmisserne vedrørende straffastsættelsen i de undersøgte sager, eller som må antages at være tillagt betydning, er faktorer, som også i andre sager om vold ville være blevet tillagt betydning. I formildende retning spiller det således ind i mange sager, at der har været forudgående skændier eller eventuelt tillige provokationer eller vold fra forurettedes side, ligesom der lægges en vis vægt på, om parforholdet fortsat består.

Der er således ikke grundlag for at antage, at der ved strafudmålingen lægges vægt på andre forhold i sager om samlivsrelateret vold end i sager om vold i øvrigt.

Gennemgangen giver heller ikke et indtryk af, at der generelt udmåles lavere straffe i sager om samlivsrelateret vold end i andre sammenlignelige voldssager, når der henses til voldens karakter og omfang, de påførte skader, tiltaltes forstraffe mv.

...

Sammenfattende er det således rigsadvokaturens opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at domstolene i sager om samlivsrelateret vold generelt udmåler en mildere straf i forhold til sammenlignelige sager om vold i andre relationer.

Konklusionen er på denne baggrund, at der efter Rigsadvokatens opfattelse ikke er behov for at tage nye initiativer med henblik på at skærpe straffene i sager om samlivsrelateret vold.

Det bemærkes i den forbindelse også, at der må antages at være en almindelig tendens til at betragte disse sager med en væsentlig større alvor end tidligere. Således var det udtrykkeligt nævnt i forarbejderne til den lovændring om forhøjelse af straffene i voldssager, der blev gennemført i 2002, at de skærpede straffe også skulle anvendes i sager om vold mod en ægtefælle, samlever eller kæreste.

Der har endvidere i de senere år været taget en række initiativer fra politiets og anklagemyndighedens side, der skal sikre, at sager om vold i samlivsrelationer i videst muligt omfang gennemføres til domfældelse, ligesom der er taget initiativer, der skal medvirke til at beskytte den forurettede i sager af denne art.

...

3. *Samlivsrelaterede drab og drabsforsøg*
3.1. *Grundlaget for redegørelsen*

Justitsministeriets skrivelse af 21. september 2007 vedrører strafniveauet i sager om vold, og ovenfor i afsnit 2 gennemgås praksis vedrørende vold i samlivsrelationer, når forholdet henføres under straffelovens §§ 244-246. Den allergroveste voldskriminalitet, hvor der er forsæt til drab, gennemgås i dette afsnit, som omfatter strafniveauet i sager om drab og drabsforsøg i samlivsrelationer.

...

3.3. Udgangspunktet for strafudmålingen

3.3.1. Udgangspunktet i sager om samlivsrelaterede drab

Udgangspunktet for straffene i drabssager har i en årrække ligget ganske fast i praksis. Straffen for et drab, hvor der ikke foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, udmåles således normalt til fængsel i 12 år.

I sager om samlivsrelaterede drab fastsættes normalt en straf på fængsel i 10 år. Der ydes således en vis »rabatt« ved strafudmålingen i denne type af sager, når drabet er begået i forbindelse med samlivs- eller kæresteforhold, også selv om der i de konkrete sager ikke påvises særlige formildende omstændigheder.

...

I U 1993.847H, der også er omtalt nedenfor under punkt 3.4.2., blev straffen i landsretten fastsat til fængsel i 10 år. Højesteret stadfæstede dommen og udtalte, at efter U 1993.742H »er en straf af fængsel i 10 år udgangspunktet i sager om drab på ægtefælle eller samlever«.

Højesteret har siden fastholdt denne praksis og således taget udgangspunkt i en straf på 10 års fængsel i sager om samlivsrelateret drab, herunder for eksempel i U2006.1998H, hvor tiltalte, der tidligere var straffet for bl.a. grov vold mod sin kæreste, blev idømt 10 års fængsel for at have dræbt hende med flere knivstik i maven og ryggen, og U2007.1590H, hvor tiltalte dræbte sin samlever ved at overhælde ham med brændbar væske og herefter sætte ild til ham.

Denne praksis har omfattet både drab på ægtefælle, samlever og kæreste og tilfælde, hvor der tidligere har bestået et sådant forhold mellem offer og gerningsmand, jf. nærmere nedenfor under afsnit 3.4.

Udgangspunktet for straffen på fængsel i 10 år er fraveget i sager, hvor der har foreligget skærpende

143

omstændigheder, jf. nærmere nedenfor i afsnit 3.5. Straffen fastsættes i disse tilfælde typisk til fængsel i 12 år.

Har der foreligget formildende omstændigheder typisk i form af, at gerningsmanden har været under indflydelse af stærk sindsbevægelse, jf. nærmere nedenfor i afsnit 3.6., er straffen oftest fastsat til fængsel i 8 år.

...

3.9. Rigsadvokatens vurdering af strafniveauet i sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg

Indledningsvis bemærkes, at strafferammen i straffelovens § 237 om manddrab er fængsel fra 5 år indtil på livstid. Der er således i bestemmelsen mulighed for at anvende den strengeste straf, livstid, ligesom der er fastsat en nedre grænse for straffen på fængsel i 5 år. Denne strafferamme gælder også for drabsforsøg, idet der dog i straffelovens § 21, stk. 2, er hjemmel til at nedsætte den for en lovovertrædelse foreskrevne straf, navnlig når forsøget vidner om ringe styrke eller fasthed i det forbryderiske forsæt.

Som det fremgår af afsnit 3.3.2. og afsnit 3.3.3. ovenfor, er det et helt fast udgangspunkt, at straffene i sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg nedsættes i forhold til det almindelige udgangspunkt i sager af denne karakter. Nedsættelsen sker fra henholdsvis 12 år til 10 år i drabssager og fra 6 år til 5 år i sager om drabsforsøg. Der er således tale om en reduktion, der svarer til 1/6 af den almindelige straf.

Foreligger der i samlivsrelaterede drabssager skærpende omstændigheder, forhøjes straffen typisk til fængsel i 12 år, mens straffen ved formildende omstændigheder i almindelighed fastsættes til fængsel i 8 år. Ved skærpende eller formildende omstændigheder i sager om

drabsforsøg anvendes normalt strafpositioner i niveauet mellem fængsel i 4 år til fængsel i 9 år.

Udgangspunktet med en straf på fængsel i 10 år har været gældende i sager om drab siden to højesteretsdomme fra 1993, hvor også anklagemyndigheden i Højesteret havde anført, at en vis nedsættelse af strafniveauet i sager om drab på ægtefælle eller samlever kunne overvejes. Siden er det klart tilkendegivet af Højesteret, at en reduktion af straffen også gælder i sager om drabsforsøg.

Det fremgår ikke udtrykkeligt af højesteretsdommene på området, hvilke forhold der nærmere begrundet den nedsatte straf ved samlivsrelaterede drab og drabsforsøg.

Det må imidlertid antages, at begrundelsen først og fremmest skal søges i, at der helt overvejende er tale om sager om drab og forsøg på drab i forbindelse med afslutningen af et samliv eller et kæresteforhold, og i den følelsesmæssige belastning, som dette har medført for gerningsmanden.

...

Med andre ord anses det som en formildende omstændighed, at gerningsmanden er stærkt følelsesmæssigt belastet af udsigten til afslutningen af sit forhold til partneren eller som følge af, at forholdet allerede er blevet afbrudt.

Dette svarer for så vidt til den almindelige strafudmålingsfaktor, der er lovfæstet i straffelovens § 82, nr. 7, hvorefter det ved straffens fastsættelse skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningen er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse, eller der foreligger andre oplysninger om gerningsmandens sindstilstand.

Denne bestemmelse kan også omfatte situationer, hvor gerningsmandens stærke sindsbevægelse er et udslag af jalousi efter konstateringen af, at en (tidligere) ægtefælle, samlever eller kæreste har indledt et forhold til en tredje person, og hvor dette fører til drabet på partneren.

Herudover fremgår af straffelovens § 82, nr. 5, at det ligeledes skal indgå som en formildende omstændighed ved straffens fastsættelse, at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede. Denne bestemmelse er næppe af betydning i de typiske tilfælde af samlivsrelaterede drab og drabsforsøg, men kan dog være relevant, hvis den dræbte f.eks. som nævnt i U1995.57/2H (omtalt i afsnit 3.4.2. og 3.6.2. ovenfor) adskillige gange har udsat tiltalte for overlast.

Det kan således siges at være i overensstemmelse med almindelige strafudmålingsprincipper, at der kan ske en nedsættelse af straffen, når et drab eller drabsforsøg bliver begået som følge af stærk sindsbevægelse i forbindelse med afbrydelsen af et tæt følelsesmæssigt forhold.

I en række tilfælde kan der dog rejses spørgsmål om, hvorvidt den generelle anvendelse af en lavere straf for samlivsrelateret drab og drabsforsøg er gået videre, end almindelige strafudmålingsprincipper tilsiger.

...

Det er rigsadvokatens opfattelse, at navnlig de konkrete nævnte situationer, hvor der har været anvendt en nedsat strafposition på trods af en forudgående planlægning af drabet, på trods af, at samlivsophævelsen ligger længere tilbage i tiden, eller på trods af en kortere varighed eller intensitet af forholdet mellem parterne, giver grundlag for at overveje anvendelse af »rabatten« ved samlivsrelaterede drab og drabsforsøg.

Herudover er der imidlertid efter rigsadvokatens opfattelse grundlag for mere generelt at overveje, om det fortsat bør gælde, at der tages udgangspunkt i et lavere strafniveau i sager om drab eller drabsforsøg i samlivsrelationer.

Som nævnt ovenfor må baggrunden for den nedsatte straf søges i den følelsesmæssige belastning af gerningsmanden, der opstår som følge af udsigten til

144

afslutningen af et tæt følelsesmæssigt forhold til en partner eller som følge af, at forholdet allerede er blevet afbrudt.

At denne belastning skal medføre en nedsat straf forekommer bedst begrundet i de tilfælde, hvor der er tale om afbrydelse af et langvarigt samliv med fælles bopæl, eventuelt med fælles børn og med en tilknytning mellem parterne også som følge af forhold til partnerens familie, fælles venner samt fælles ejendele og økonomi. I de tilfælde er det forståeligt, at gerningsmanden kan opleve ophøret af forholdet sådan, at »hans verden styrter i grus«.

Omvendt kan det anføres, at afbrydelsen af et parforhold er en almindeligt forekommende livssituation, som langt de fleste mennesker oplever en eller flere gange i livet. De fleste unge har således en række kortere eller længere kæresteforhold, inden de finder en mere varig partner, og også for længerevarende forhold er det almindeligt forekommende, at de ophører ved separation/skilsmisse eller blot en ophævelse af samliv, selv om parterne har fælles bopæl, børn og venner og mange andre tilknytningsmomenter. Det er også almindeligt, at den ene part ønsker at fortsætte forholdet, mens den anden part er den, der har taget initiativ til at ophæve dette.

Det kan på den baggrund forekomme mindre berettiget, at det helt generelt tillægges betydning som en formildende faktor ved straffastsættelsen, at et drab eller drabsforsøg er begået i tilknytning til ophøret af et kæresteforhold eller et samliv.

Det kan også anføres, at der i forhold mellem personer, der har været tæt følelsesmæssigt knyttet til hinanden, bør gælde en særlig forpligtelse til ikke at begå voldshandlinger over for den anden - og herunder heller ikke i forbindelse med en samlivsophævelse.

Dette synspunkt synes bl.a. at være en del af baggrunden for de senere års styrkede indsats mod samlivsrelateret vold. Her spiller det formentlig også ind, at den forurettede typisk er en kvinde, der er gerningsmanden fysisk underlegen, og at der bl.a. på den baggrund kan være et behov for en større beskyttelse fra samfundets side.

Til støtte herfor kan også henvises til oplysningerne fra den svenske rigsadvokat, hvorefter det i svensk retspraksis er fremhævet som en straffeskærpende omstændighed, at et drab i samlivsforhold var begået mod en nærtstående. Tillige har den norske rigsadvokat oplyst, at det er vanskeligt i nyere retspraksis at finde støtte for, at drab på ægtefælle eller samlever skal straffes mildere end drab begået mod andre personer. Tværtimod er det den norske rigsadvokats opfattelse, at den senere tids fokus i Norge på bekæmpelse af »vold i nære relationer« let vil kunne føre til en strengere straf end ellers.

Det kan allerede på denne baggrund efter Rigsadvokatens opfattelse være velbegrundet at bryde med den hidtidige praksis, således at udgangspunktet om en mildere straf i sager om drab og drabsforsøg i samlivsrelationer opgives.

Hertil kommer, at der i de senere år i Danmark er gennemført skærpede straffe på mange områder vedrørende personfarlig kriminalitet. Lovændringerne kan ses som et udtryk for samfundets stærkere afstandtagen til personfarlig kriminalitet og som et ønske om en større beskyttelse af det enkelte menneskes fysiske integritet.

Straffene for vold er således hævet ved lovændringer i både 1994, 1997 og 2002, straffene for voldtægt er forhøjet i 2002 og straffene for seksuelle overgreb mod børn senest i 2008. Lovændringerne har bl.a. medført en forhøjet straf for vold med døden til følge, jf. straffelovens § 246. Rigsadvokaturen har antaget, at normalstraffen i sådanne sager må antages at være mindst 7-8 år, jf. nærmere afsnit 2.4.1. ovenfor. Endvidere kan henvises til dommen nævnt i afsnit 2.5.3., hvor vold med døden til følge over for en kæreste blev straffet med fængsel i 7 år.

Hvis der fortsat skal være en indbyrdes sammenhæng mellem de strafpositioner, der anvendes ved vold på den ene side og drab og drabsforsøg på den anden side i forholdet mellem ægtefæller, samlever og kærester (eller tidligere sådanne), kan det således også tale for at ændre den hidtidige praksis ved strafudmålingen for drab og drabsforsøg.

Endelig bemærkes, at det af afsnit 2.6. ovenfor vedrørende samlivsrelateret vold fremgår, at gennemgangen af en række konkrete sager ikke giver indtryk af, at der generelt udmåles lavere straffe i sager om samlivsrelateret vold end i andre sammenlignelige voldssager, når der henses til voldens karakter og omfang, de påførte skader, tiltaltes forstraffe mv. Det forekommer uden sammenhæng hermed, at der generelt tages udgangspunkt i lavere straffe ved den mest alvorlige voldskriminalitet i form af drab og drabsforsøg, hvor gerningsmanden har tilsigtet at tage livet af en (tidligere) ægtefælle, samlever eller kæreste - og hvor offeret ofte ikke har givet årsag til dette på anden måde end ved at ønske forholdet til gerningsmanden afsluttet.

Det foreslås derfor, at der tages initiativ til en lovændring, der fastslår, at udgangspunktet for straffastsættelsen i sager om drab og drabsforsøg i samlivsrelationer er det samme som ved andre drab og drabsforsøg, dvs. fængsel i henholdsvis 12 år og 6 år.

En sådan ændring bør i givet fald efter Rigsadvokatens opfattelse ledsages af nærmere bemærkninger i lovforslaget om, i hvilke tilfælde det under en ny retstilstand kan komme på tale henholdsvis at forhøje straffen eller formilde straffen i forhold til det nye udgangspunkt for straffastsættelsen.

145

Det er her Rigsadvokatens opfattelse, at der bør gælde de samme grunde som i andre drabsager til at *forhøje straffen*.

Det indebærer, at det især kommer på tale at forhøje straffen i forhold til det generelle udgangspunkt, når der har været tale om forudgående planlægning af et drab eller drabsforsøg, når et drab eller drabsforsøg er begået under anvendelse af særlig brutal vold eller meget ydmygende behandling, og når der har foreligget en forudgående frihedsberøvelse af en vis varighed. Også en usømmelig omgang med liget efter et drab skal indgå som en straffeskærpende omstændighed, ligesom det ved drabsforsøg som hidtil bør tillægges betydning i skærpende retning, hvis offeret er påført varigt mén.

Herudover er der efter Rigsadvokatens opfattelse grund til også at pege på, at vold i øvrigt begået over for offeret forud for drabet eller drabsforsøget bør tillægges en særlig betydning i skærpende retning. Dette har som nævnt i afsnit 3.5.2. også været tilfældet i hidtidig praksis. Der kan dog netop i sådanne tilfælde være grund til via en forhøjet straf at understrege en afstandtagen til voldelige forhold, hvor volden eskalerer og senere udvikler sig til drab eller drabsforsøg. Der henvises herved også til de to sager, der er nævnt ovenfor i afsnit 3.5.8., hvor henholdsvis et drab og et drabsforsøg var blevet begået som kulminationen på tidligere trusler og vold fra mandens side.

Med hensyn til omstændigheder, der kan begrunde en *nedsættelse af straffen* i forhold til det foreslåede fremtidige udgangspunkt på henholdsvis 12 år for drab og 6 år for drabsforsøg, er det Rigsadvokatens opfattelse, at det bør nævnes, at der fortsat kan være grundlag for at nedsætte straffen i sager om drabsforsøg ved ringe fasthed i det forbyderiske forsæt, jf. straffelovens § 21, stk. 2.

Det bør heller ikke være udelukket at nedsætte straffen i forhold til udgangspunktet, hvis gerningsmanden har handlet i en oprørt tilstand, der er fremkaldt af forurettede, jf. også straffelovens § 82, nr. 5. Denne formildende omstændighed bør dog efter rigsadvokaturens opfattelse hovedsagelig være forbeholdt situationer, hvor offeret har begået egentlige overgreb mod gerningsmanden. Det forhold, at der har været tale om uoverensstemmelser mellem parterne, der må anses som sædvanlige i forbindelse med samliv eller kæresteforhold eller ophøret af sådanne forhold, bør således ikke i sig selv føre til en mindre straf, selv om dette har ført til, at gerningsmanden er kommet i »en oprørt sindstilstand«. Almindelige eller voldsommere skænderier bør således som altovervejende udgangspunkt ikke anses for tilstrækkelige til en nedsættelse af straffen.

Endelig bemærkes, at det også fremover vil kunne anses som en formildende omstændighed, når et samlivsrelateret drab eller et drabs-

forsøg er begået under indflydelse af stærk sindsbevægelse, jf. bestemmelsen i straffelovens § 82, nr. 7.

En reel straffedsættelse af denne grund bør dog efter Rigsadvokatens opfattelse være forbeholdt særlige tilfælde, hvor et samlivsrelateret drab eller drabsforsøg er begået under indflydelse af en sindsbevægelse, der er fremkaldt af helt specielle belastende omstændigheder i forbindelse med ophøret af ægteskabet, samlivet eller kæresteforholdet. Tankegangen er her, at der ikke er grundlag for en mildere straf, såfremt der er tale om ophør af et samlivs- eller kæresteforhold under sædvanlige omstændigheder, uanset om gerningsmanden måtte føle sig mere følelsesmæssigt belastet af dette end andre i en lignende situation.

Der vil formentlig typisk kunne tænkes at foreligge sådanne helt særlige belastende omstændigheder, hvor der gennem længere tid mellem parterne har været meget voldsomme uoverensstemmelser, som de begge har del i, eller hvor der forekommer enkeltstående situationer, der er mere end almindeligt provokerende eller chokerende for gerningsmanden, f.eks. hvis partneren udsætter ham for grove ydmygelser, eller hvis han finder partneren i seng med en anden - og hvor drab eller drabsforsøg bliver begået i umiddelbar tilknytning hertil.

Herudover kan der efter Rigsadvokatens opfattelse være grundlag for at overveje en *mere nuanceret udmåling af straffene i sager om drab* ved at pege på muligheden for at anvende strafpositioner, der efter hidtidig praksis stort set ikke har fundet anvendelse. Hidtil har der således normalt kun været anvendt straffe på fængsel i 8 år, 10 år, 12 år og 14 år, mens udmåling af fængselsstraffe på 9 år, 11 år og 13 år i drabssager næsten ikke er forekommet. Der er dog idømt fængsel i 11 år i to nyere sager, beskrevet i afsnit 3.7. ovenfor om aktuelle domme, nemlig ved Vestre Landsrets dom af 1. oktober 2007 (U2008.290V) og ved Retten i Hillerøds dom af 2. april 2008.

Dette »spring« på to år mellem de almindelige strafpositioner medfører, at det ofte ikke kommer til udtryk ved strafudmålingen, hvis der foreligger skærpende omstændigheder, medmindre disse har en vis markant grovhed, som i sig selv taler for en yderligere straf på fængsel i to år. Det samme gælder, såfremt der i en sag om drab skal udmåles en straf, der omfatter både drabet og anden kriminalitet, f.eks. tidligere begået vold over for forurettede eller en tredjemand.

Dette kan i nogle tilfælde forekomme mindre velbegrunder, herunder f.eks., hvor der ved siden af drabet er begået kriminalitet, der isoleret set ville medføre en straf på fængsel i 1 - 1 ½ år, men hvor dette ikke findes at burde medføre en forhøjelse af straffen med to år. Også, hvor et drab er nøje planlagt, hvor der har været flere gerningsmænd, hvor gerningsmanden har

146

betydelige forstraffe for voldskriminalitet, eller hvor den dræbte har været i en værgeløs stilling, da drabet blev begået, kan der eventuelt være grundlag for at anvende en strafposition på fængsel i 13 år, hvis der ikke efter hidtidig praksis er grundlag for at idømme fængsel i 14 år.

Også i de situationer, hvor der foreligger formildende omstændigheder, men hvor disse ikke er fuldt tilstrækkelige til en nedsættelse af straffen med to år, kan der i nogle tilfælde være grund til at nedsætte en straf, der som udgangspunkt er fængsel i 12 år, til en straf på fængsel i 11 år.

Det kunne derfor i bemærkningerne til et eventuelt lovforslag om straffene i sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg angives, at der fremover i drabssager kan anvendes strafpositioner på f.eks. 11 år og 13 år, hvis dette findes begrundet i de formildende eller skærpende omstændigheder ved drabet, der foreligger i sagen, eller i anden kriminalitet, som er begået af gerningsmanden.

I givet fald bør fald bør bemærkninger om en sådan videre anvendelse af hidtil ikke anvendte strafpositioner omfatte alle drabssager - herunder også drabssager, der ikke er samlivsrelaterede.

...«

Efter modtagelsen af Rigsadvokatens redegørelse meddelte justitsministeren Folketingets Retsudvalg, at Justitsministeriet var enig i Rigsadvokatens synspunkter, og at der senere i folketingssamlingen ville blive fremsat lovforslag i overensstemmelse hermed. På den baggrund skrev Højesterets præsident til justitsministeren, at straffastsættelse er et centralt led i domstolens virke, og at det ville være beklageligt, hvis man valgte at lovgive om straffastsættelse i sager om drab og drabsforsøg i samlivsforhold uden først at forelægge spørgsmålet om ændring af den hidtidige praksis for domstolene. Efter fornyet drøftelse mellem justitsministeren og Rigsadvokaten blev det besluttet ikke at fremsætte det bebudede lovforslag, idet Rigsadvokaten i stedet ved forelæggelse af sager for domstolene ville søge retspraksis ændret.

Herefter udsendtes Rigsadvokaten Informerer nr. 4/2009 af 20. marts 2009, hvori det bl.a. hedder:

»Ved brev af 6. januar 2009 anmodede rigsadvokaten om orientering om alle verserende sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg med henblik på udvælgelse af egnede sager, der kan anvendes som prøvesager for at søge at opnå en højere straf i sådanne sager.

Rigsadvokaturen har nu besluttet, at en påstand om højere straf skal gøres gældende i en konkret sag, der skal behandles som ankesag i Vestre Landsret den 4.- 7. maj 2009. I denne sag er tiltalte ved dom afsagt af Retten i Herning den 26. november 2008 dømt for drab på sin samlever samt for ildspåsættelse i forbindelse hermed. Straffen blev i byretten fastsat til fængsel i 11 år. Det er hensigten efter landsrettens dom at søge denne indbragt for Højesteret med henblik på Højesterets principielle stillingtagen til straffen for samlivsrelateret drab.

For at sikre, at anklagemyndigheden koordinerer sanktionspåstandene i sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg, skal samtlige sådanne sager indtil videre forelægges for rigsadvokaturen inden tiltalerejsning, ligesom domme i sådanne sager skal forelægges inden udløbet af ankefristen. Retningslinjer herom er fastsat nedenfor i afsnit 2.

...

I sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg skal udgangspunktet for anklagemyndighedens *straffpåstand fremover* være det samme som ved andre drab og drabsforsøg, dvs. *fængsel i henholdsvis 12 og 6 år*.

...

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at der i sager om samlivsrelateret drab og drabsforsøg bør gælde de samme grunde som i andre sager om drab og drabsforsøg for at nedsætte eller forhøje straffene.

I den forbindelse bemærkes, at det er Rigsadvokatens opfattelse, at udmåling af straffene i sager om drab bør være mere nuanceret, end det hidtil har været tilfældet i praksis, hvor der normalt kun anvendes straffe på fængsel i 8, 10, 12 eller 14 år. Der bør således i højere grad anvendes strafpositioner på f.eks. fængsel i 11 og 13 år, hvis der foreligger formildende eller skærpende omstændigheder, men hvor disse omstændigheder ikke efter hidtidig praksis er fuldt tilstrækkelige til at nedsætte eller forhøje straffen med fængsel i to år.

...«

Om forholdene i Norge er det supplerende oplyst, at det med en ny straffelov, der forventes at træde i kraft i 2012, bl.a. er tilsigtet, at straffen for »ordinære« drab som udgangspunkt ikke sættes under 12 år, og at vold i nære relationer skal udløse skærpet straf. I Sverige gælder der fra 1. juli 2009 en ny lov, hvorefter straffen for mord skal bestemmes til fængsel i mindst 10 år og højst 18 år eller på livstid, og hvormed det bl.a. er tilsigtet, at det skal betragtes som en skærpende omstændighed, at en forbrydelse er rettet mod en nærstående.

Anbringender

Anklagemyndigheden har til støtte for påstanden om, at straffen i sager om samlivsrelateret drab som udgangspunkt bør være 12 års fængsel i stedet for 10 års fængsel, gjort gældende bl.a., at det ikke kan anses for rimeligt eller understøttet af reale grunde at fastholde en fast »rabat« i disse sager. Når der i sager om drab på ægtefælle eller samlever i hidtidig praksis fastsættes en lavere straf end i andre drabs-

sager, uden at der i den konkrete sag foreligger særlige omstændigheder, har det baggrund i det særlige følelsesmæssige forhold og

147

den følelsesmæssige belastning mellem gerningsmand og forurettede, jf. også præmisserne i Højesterets dom gengivet i UfR 2009 s. 433. I stedet kan en nedsættelse af straffen i samlivsforhold konkret finde sted under henvisning til straffelovens § 82, hvori der er opregnet omstændigheder, der ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som formildende omstændigheder, herunder at gerningen er udført i en oprørt sindstilstand, der er fremkaldt af forurettede eller andre ved et uretmæssigt angreb eller grov fornærmelse m.v., at gerningen er begået under indflydelse af stærk medfølelse eller sindsbevægelse, eller at der foreligger andre særlige oplysninger om gerningsmandens sindstilstand eller omstændighederne ved gerningen.

Den foreliggende praksis om straf i samlivsrelaterede drab ses endvidere ikke at være i overensstemmelse med de senere års skærper af straffene for vold, ligesom den øgede fokus på en indsats mod samlivsrelaterede personfarlige forbrydelser ikke harmonerer med den gældende strafudmålingspraksis i de drabssager, der afgøres inden for området.

De senere års diskussion om, hvorvidt der fortsat bør gælde et lavere udgangspunkt for straffen i sager om samlivsrelateret drab end i andre drabssager, har desuden ført til, at Rigsadvokaten i sin redegørelse fra oktober 2008 til Justitsministeriet har givet udtryk for, at retstilstanden bør ændres, hvilket justitsministeren var enig i og derfor ville fremsætte lovforslag om i folketingssamlingen 2008-09. Det var efter en henvendelse fra Højesterets præsident, hvori det anførtes, at anklagemyndigheden ikke havde søgt den gældende retspraksis anfægtet i sager for Højesteret, at et sådant lovforslag ikke blev fremsat.

Når retspraksis i relation til udgangspunktet for strafudmålingen i sager vedrørende samlivsrelaterede drab ved Højesterets domme i UfR 1993 s. 742 og UfR 1993 s. 847 blev ændret fra fængsel i 12 år til fængsel i 10 år, skete det bl.a. under hensyntagen til de af anklagemyndigheden tilvejebragte oplysninger om strafniveauet i drabssager i de øvrige nordiske lande, idet anklagemyndigheden på denne baggrund opfordrede til en vis nedsættelse af strafniveauet i sager om drab på ægtefælle eller samlever. Til brug for Rigsadvokatens redegørelse fra oktober 2008 om straffene i sager om samlivsrelateret vold, drab og drabforsøg har Rigsadvokaturen igen tilvejebragt oplysninger om strafniveauet i bl.a. drabssager fra de øvrige nordiske lande, hvorefter praksis herfra ikke længere taler for et lavere udgangspunkt for straf i sager om samlivsrelateret drab.

Til støtte for påstanden om, at straffen for T grundet særligt skærpende omstændigheder konkret bør fastsættes til fængsel i 13 år, har anklagemyndigheden anført, at der i sager om drab kan være grundlag for en større nuancering af strafpositionerne end de hidtil typisk anvendte straffe i drabssager på 8, 10, 12 og 14 år. Springet på to år mellem de almindelige strafpositioner fører til, at det ikke kommer til udtryk ved strafudmålingen, at der foreligger skærpende omstændigheder, medmindre disse har en vis markant grovhed, som i sig selv taler for en yderligere straf på fængsel i to år. Dette ses tillige i sager, hvor der ud over drab skal udmåles en straf, der omfatter anden kriminalitet, og som isoleret set ville medføre en lavere straf end to års fængsel.

Det må i sagen anses for en skærpende omstændighed, at tiltalte anvendte såvel en bolt pistol som ildspåsættelse ved drabet. Tiltalte er således ud over drabet blevet dømt for overtrædelse af straffelovens § 181, stk. 1. Henset til at ildspåsættelsen er omfattet af § 181, stk. 1, hvor strafferammen er fængsel i indtil 6 år, og hvor et forhold af den i sagen foreliggende karakter efter retspraksis isoleret set ville medføre en fængselsstraf på minimum et år, er der grundlag for at forhøje straffen med fængsel i et år.

Endelig er det en skærpende omstændighed ved ildspåsættelsen, at den må anses for at være begået for at skjule drabet på A, ligesom

drabsmetoden er udtryk for en særlig kynisme, idet A - der allerede var dødeligt såret efter skuddet med bolt pistolen - fortsat var i live, da tiltalte satte ild til ejendommen.

T har gjort gældende bl.a., at straffen i sager om drab i samlivsforhold efter fast praksis udmåles til fængsel i 10 år, når der ikke foreligger ganske særlige omstændigheder, og at der ikke er anledning til at ændre denne retspraksis. Højesteret kunne til enhver tid have ændret denne praksis, og når det ikke er sket, skyldes det netop, at der fortsat er særlige hensyn, som gør sig gældende i samlivsforhold, således som det udtrykkeligt er udtalt af Højesteret i dommen af 20. november 2008.

Anklagemyndigheden lægger op til, at der ikke skal tages hensyn til, at drab i samlivsforhold typisk begås under indflydelse af en særlig følelsesmæssig belastning, selv om samlivsforholds karakter ikke har ændret sig. Der foreligger ikke behov for en sådan ændring ud fra generalpræventive hensyn eller af nogen anden grund. Forholdene i de andre nordiske lande er ikke sammenlignelige med forholdene i Danmark - hvert land har sin lovgivnings- og strafudmålingstradition.

Hvad der fra politisk side og i pressen på et overfladisk grundlag har været af røster for at afskaffe »ægtefællerabatten« i drabssager, kan der ikke tages hensyn til. Heller ikke Rigsadvokatens redegørelse er en retskilde, men må ses som et anbringende til støtte for påstanden om skærpe. Det er i øvrigt ikke rigtigt, hvad der anføres i redegørelsen om strafudmåling i voldssager, idet vold i samlivsforhold typisk udløser en mildere straf på grund af samlivsforholdet.

Straffen bør derfor fastsættes til fængsel i 10 år. Brandstiftelsesforholdet kan ikke udløse et tillæg på et

148

år. Det er kun en biting i forbindelse med drabet, således at straffen for drabet efter almindelige regler om kumulation absorberer straf for brandstiftelsen. Der er heller ikke udvist en sådan særlig kynisk adfærd, som efter praksis kan begrunde en skærpe i forhold til udgangspunktet på de 10 år.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter straffeloven af 1930, hvorefter manddrab straffes med fængsel fra 5 år indtil på livstid, blev straffen for drab uden formildende omstændigheder i almindelighed fastsat til fængsel på livstid eller i 16 år. Fra 1950'erne skete der en betydelig reduktion i antallet af straffe på livstid og fængsel i mere end 12 år. I begyndelsen af 1990'erne var det almindelige niveau på 10-12 år. Som et led i denne udvikling udtalte Højesteret i 1993, at i sager om drab på ægtefælle eller samlever er en straf af fængsel i 10 år udgangspunktet. For andre drab skete der efterfølgende ikke en tilsvarende udvikling - udgangspunktet er her i dag fængsel i 12 år.

At et drab har karakter af ægtefælle- eller samleverdrab, indebærer ikke i sig selv, at der foreligger formildende omstændigheder. Som anført i Højesterets dom af 20. november 2008 (UfR 2009 s. 433) er den særlige udgangsposition for drab i samlivsforhold begrundet i, at sådanne drab »typisk er begået under indflydelse af en særlig følelsesmæssig belastning«. Anvendelse af udgangspositionen er derfor ikke begrundet, når en sådan særlig belastning ikke har spillet ind. Udgangspunktet er imidlertid blevet anvendt også i tilfælde, hvor der i den konkrete sag ikke har foreligget oplysninger om, hvorvidt drabet var begået under indflydelse af en særlig følelsesmæssig belastning.

Det forhold, at et parforhold bringes til ophør mod den ene parts ønske, opfattes i dag som en almindelig livsforeteelse. Synet på ægtefælle- og samleverdrab har udviklet sig i overensstemmelse hermed.

På denne baggrund - og under hensyn til de senere års skærper af straffen for vold også i samlivsforhold og sammenhængen mellem straffen for grov vold og for drab - finder Højesteret, at en straf af fængsel i 12 år bør være udgangspunktet også i sager om drab på ægtefælle eller samlever. Det beror herefter på en konkret bedømmelse efter straffelovens §§ 80-82, om dette udgangspunkt kan fraviges i

formildende retning under hensyn til en særlig følelsesmæssig belastning.

Det bemærkes, at det er Højesterets opgave at sikre, at straffniveaulet tilpasses samfundsforholdene ved angivelse af retningslinjer for udmålingen inden for lovens strafferamme, og at den angivne justering af udgangspunktet for strafudmålingen også med virkning for allerede begåede forhold ikke giver anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ud fra principperne i straffelovens § 3 og i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 7.

Ved udmålingen af straffen for ægtefælle- og samleverdrab skal der - som ved andre drab - med et udgangspunkt på 12 år ganske meget til for, at straffen kan nedsættes eller forhøjes med 2 år til henholdsvis 10 år og 14 år. Der bør derfor efter en konkret bedømmelse også kunne ske nedsættelse eller forhøjelse til henholdsvis 11 år eller 13 år, når der foreligger ikke uvæsentlige formildende eller skærpene omstændigheder, som kan begrunde en sådan mellemposition.

I den foreliggende sag er T fundet skyldig i i november 2007 at have dræbt A, som han havde kendt i fire år og levet sammen med siden 2006. Der er ikke grundlag for at antage, at drabet er begået under indflydelse af en sådan særlig følelsesmæssig belastning, som kan begrunde en lempelse af straffen i forhold til udgangspunktet på fængsel i 12 år. Der er heller ikke i øvrigt oplyst omstændigheder, som kan begrunde en lempelse.

Fem dommere - Poul Sørensen, Peter Blok, Asbjørn Jensen, Niels Grubbe og Jens Peter Christensen - udtaler herefter:

Af de grunde, der er anført af landsrettens flertal, finder vi ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at forhøje straffen til fængsel i 13 år. Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom.

Fire dommere - Børge Dahl, Poul Søgaard, Jon Stokholm og Henrik Waaben - udtaler:

Det må efter landsrettens bevisbedømmelse lægges til grund, at T skød A på klos hold og derved tilføjede hende en dødelig hjernelæsion for nogle timer senere, mens hun stadig var i live, at dræbe hende ved at sætte ild til ejendommen. Vi finder, at T herved har handlet med et sådant fast forsæt og udvist en sådan kynisme, at dette i forening med domfældelsen for brandstiftelse i forhold 2 medfører, at straffen bør forhøjes med et år til fængsel i 13 år. Vi stemmer derfor for at stadfæste landsrettens dom med denne ændring.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet, og Højesteret stadfæster derfor landsrettens dom.

Tiltalte har fortsat været fængslet under anken.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.

1. U 1988.682 H, U 1996.1017 H, Vagn Greve m.fl.: Kommenteret straffelov, Alm. del., 8. udg. (2005) s. 115, Gorm Toftegaard Nielsen: Strafferet 1, Ansvarret (2008), s. 294-95, og W.E. von Eyben i U 1993B.249.
2. FT 2003-04, till. A, s. 3286, 3293-94 og 3320-26, bet. 1424/2002, s. 251-71 og 287-91, U 1993.742 H, U 1993.847 H, U 1995.764 H, U 1997.705/1 H, U 2001.1980/2 H, U 2007.1590 H, U 2009.433 H, Knud Waaben: Strafferettens specielle del, 5. udg. (1999), s. 4-6, samme: Strafferettens almindelige del, Sanktionslæren, 5. udg. (2001), s. 98-110, Vagn Greve m.fl.: Kommenteret straffelov, Alm. del., 8. udg. (2005), s. 406-09, 413-14 og 421-22, og Gorm Toftegaard Nielsen: Strafferet 2, Sanktionerne, 2. udg. (2005), s. 89-99.